

รายงานการศึกษากลุ่ม

(Group Report)

เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อในการดำเนินคดีอาญา
ชั้นพนักงานสอบสวน

จัดทำโดย กลุ่มว้าว

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 3
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2555

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Report)

เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อในการดำเนินคดีอาญา
ชั้นพนักงานสอบสวน

จัดทำโดย กลุ่มวัว

1. พ.ต.ท.บรรจง	ใหญ่ยงค์
2. พ.ต.ท.ดุสิต	วาสิประโคน
3. นายมานะ	วิมุตติไชย
4. นายภาวี	โพธิ์ยี่
5. นายโสภณ	ชำเกิด
6. นายปรีชา	ประเสริฐศักดิ์
7. นางสาวจิตเรขา	ช่างตีเหล็ก
8. นางพวงผกา	เชื้อสุข
9. นางสาวลดาวัลย์	อริยสิทธิ์
10. นางวาธินี	สุริยวรรณ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 3
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2555

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.) รุ่นที่ ๓ กำหนดให้กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากต่างสังกัดร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ด้วยมุมมองที่หลากหลาย เพื่อจัดทำบทสรุป และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

กลุ่มวัว ซึ่งมีสมาชิกจำนวน ๑๐ คน ที่มาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (สำนักงาน ป.ป.ง., สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร, สำนักงาน ป.ป.ท., กรมชลประทาน, สภานายความ, สำนักงาน ก.พ., กรมราชทัณฑ์, สำนักงานศาลยุติธรรม, สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นการอำนวยความสะดวกในสังคมไทย โดยเห็นว่าการอำนวยความสะดวกควรเริ่มตั้งแต่จุดแรกของต้นทาง ความยุติธรรม จึงกำหนดหัวข้อการศึกษาที่ประเด็น “ ความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ที่มีต่ออิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ในการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวน ” โดยหยิบยกประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคมมาใช้เป็นกรณีศึกษา คือ กรณีของข่าวการทำแท้งราย หมวย แมกซิม

จากการศึกษาจะพบว่าบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งพนักงานสอบสวน มีความเห็นร่วมกันว่า สื่อโทรทัศน์สาธารณะ มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานอำนวยความสะดวกให้สังคม แต่ผลกระทบนั้นอาจจะมีระดับของความเข้มข้นที่จะมีอิทธิพลแตกต่างกัน ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งผลกระทบนั้นมีทั้งผลบวกและผลลบ และสามารถขึ้นำให้การอำนวยความสะดวกตรงประเด็นหรืออาจจะเบี่ยงเบนได้ กรณีที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติงานไม่รอบคอบ รัดกุม กรณีความเห็นของสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นเป้าหมายของการศึกษา มีความเห็นว่า การนำเสนอข่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำความจริงให้ปรากฏแก่สังคม และช่วยตรวจสอบสนับสนุน กระตุ้นให้พนักงานสอบสวนมีความสนใจและตั้งใจทำงานด้วยความถูกต้องรวดเร็ว

คณะผู้ศึกษามีความเห็นว่ จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ ได้ทราบเจตนาที่แท้จริงของทั้งพนักงานสอบสวน สื่อโทรทัศน์ และมุมมองของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จึงเห็นว่า หากภาคส่วนในสังคมได้ตระหนักในภารกิจที่รับผิดชอบ มีจรรยาวิชาชีพกำกับในการปฏิบัติอย่างแท้จริง ร่วมกันให้ความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพที่พึงประสงค์ และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในประเด็นการอำนวยความสะดวกและจิตสาธารณะ สังคมไทยจะแข็งแรงและมีภูมิต้านทานสิ่งเลวร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป้าหมายสุดท้ายที่จะสร้างความโปร่งใสในขั้นตอนการปฏิบัติงาน และอำนวยความสะดวกให้สังคมไทย จะเป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินเอื้อม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ในการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวน” โดย “กลุ่มว้าว” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตา ช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ที่เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.) รุ่นที่ ๓ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ได้กรุณาให้ข้อมูลความคิดเห็นที่มีคุณค่าจากอาจารย์ที่ปรึกษาในหลักสูตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาที่น่าเคารพยิ่งจากคณะทำงานโครงการฝึกอบรมในหลักสูตร ยธก.๓ ของสำนักงานกิจการยุติธรรม ที่กรุณาอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะ ท่านผู้อำนวยการศิวากร คุรัตน์เวช ที่กรุณาให้การสนับสนุนทุกด้านของการฝึกอบรมในครั้งนี้

คณะผู้ศึกษาจึงขอขอบคุณทุกๆ ท่าน ที่กรุณาสันับสนุนการทำรายงานการศึกษานี้ รวมทั้งเพื่อนๆ ยธก.๓ ที่ได้ให้กำลังใจแก่กัน จนทำให้เอกสารการศึกษาประกอบการฝึกอบรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความดีอันเกิดจากการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาขอมอบให้แต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

คณะผู้ศึกษามีความซาบซึ้งในความกรุณาอันดียิ่ง จากทุกท่านที่ได้กล่าวมา และขอขอบพระคุณท่าน มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้ศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
ส่วนเนื้อหา	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
ขอบเขตการศึกษา	๓
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	๓
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม	๔
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๔
แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน	๕
การสื่อสารมวลชนในประเทศไทย	๒๑
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๗
บทบาทของสื่อในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม	๒๘
บทที่ ๓ กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และผลการศึกษา	๒๙
บทที่ ๔ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๔๘
สรุปผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์	๔๘
สรุปผลการศึกษาจากเอกสาร	๔๙
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๔๙
ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	๔๙
บรรณานุกรม	๕๑
ภาคผนวก	๕๒
ประวัติผู้จัดทำรายงานวิชาการ	๕๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการยุติธรรมถือเป็นกลไกหลักในการควบคุมสมาชิกของสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารกระบวนการยุติธรรมซึ่งพลเมืองจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเดียวกัน และการบังคับใช้กฎหมายก็ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ให้ความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม และสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม

กลไกหนึ่งที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม คือ พนักงานสอบสวนหรือตำรวจซึ่งเป็นต้นธารของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่หลักในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในสังคม และมีหน้าที่ควบคุมสังคมในฐานะผู้รักษากฎหมาย ซึ่งหมายถึงการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสังคมด้วยยุทธวิธีต่าง ๆ ในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาชีพตำรวจต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนตลอดเวลาจึงต้องมีความเป็นกลางในการปฏิบัติงานตลอดจนมีอิสระจากแรงกดดันต่าง ๆ ทางสังคม และงานที่ถือว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของตำรวจ คือ งานสอบสวนเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้น บุคคลที่ประชาชนจะต้องเข้าแจ้งความร้องทุกข์ก็คือพนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะทำการสอบปากคำ เก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ สรุปลำนวนการสอบสวนส่งฟ้องศาล ตามกระบวนการยุติธรรม ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมจึงเริ่มต้นที่พนักงานสอบสวนเป็นคนแรก ดังนั้น การสอบสวนจึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำเอาตัวผู้กระทำความผิด เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามหลักเกณฑ์วิธีการ รูปแบบ ระเบียบ ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน ทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้ที่ถูกกล่าวหา และตำรวจที่มีหน้าที่ดังกล่าวคือตำรวจหน่วยปฏิบัติซึ่งได้แก่ พนักงานสอบสวน หรือตำรวจประจำสถานีตำรวจนั่นเอง

ขณะเดียวกันสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นยุคของสังคมข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วด้วยเนื้อหาที่สั้นกระชับและเร้าอารมณ์ผู้รับสารด้วยภาพเคลื่อนไหวซึ่งทำให้ผู้รับสารเกิดความคล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่อสารมวลชนประเภทอื่น ๆ และสื่อสารมวลชน ก็มีอิทธิพลมากต่อชีวิตของเราในปัจจุบัน สื่อบางชนิด เช่น โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ สามารถสร้างคนให้กลายเป็นฮีโร่ และขณะเดียวกันก็สามารถทำลายคนบางคนให้แทบอยู่ในสังคมไม่ได้ อิทธิพลของสื่อจึงมีทั้งหอมหวาน และทั้งน่ากลัวใน

ขณะเดียวกัน แต่นั่นก็เป็นสื่อที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันดีเป็นสื่อที่มีผู้รับสื่อวันละหลายล้านคน และโทรทัศน์ก็ถือว่าเป็นการสื่อสารที่สำคัญมากกว่าสื่อใดๆ เนื่องจากโทรทัศน์สามารถเพิ่มพูนผลกระทบต่อสังคม และวัฒนธรรมได้มากกว่าเมื่อเทียบกับสื่อมวลชนแขนงอื่น โดยอาจสังเกตได้จากปริมาณโฆษณาทางโทรทัศน์ของบริษัทผู้ผลิต และผู้จัดจำหน่ายสินค้าสูงมากกว่าสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

นอกจากนี้ ปัจจุบันสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ ก็ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของพนักงานสอบสวนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่สามารถเข้าถึงผู้รับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วแพร่หลาย ประกอบกับสื่อมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ร้องเรียน แจ้งเบาะแสข้อมูลติดตามคดีต่างๆ สืบค้นข้อมูลเพื่อเปิดเผยข้อเท็จจริงมากขึ้น ส่งผลให้มีการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดในที่สุดอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่าภาวะปัจจุบันสื่อมวลชนได้เข้ามามีอิทธิพลในการกระตุ้น เร่งรัด หรือเลือกพิจารณาหยิบยกคดีอาญาต่าง ๆ นำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งหน่วยหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและเป็นเสมือนขั้นตอนแรกของกระบวนการยุติธรรม คือ พนักงานสอบสวนนั่นเอง ในขณะที่การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในปัจจุบันพบว่า มีบางกรณีที่มีการเริ่มดำเนินการสืบสวนสอบสวน โดยเป็นผลมาจากการที่สื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข่าวเพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้รับทราบ ซึ่งคดีอาญาประเภทหนึ่งที่ลักษณะของคดีมักเป็นที่สนใจของคนในสังคมและสื่อมวลชนมากก็คือ คดีการทำแท้งเถื่อน ที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้นในสังคมและถือว่าเป็นคดีประเภทหนึ่งที่สื่อโทรทัศน์มักมีการนำเสนอข่าวอย่างเจาะลึกและต่อเนื่อง โดยเฉพาะถ้าบุคคลในข่าวเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงที่รู้จักในวงสังคม เช่น กรณีการเสนอข่าวรายนางแบบหมวย แม็กซิม (นางสาวพิลาวรรณ อาธิ์รอบ) ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาในคดีทำแท้งเถื่อนสื่อโทรทัศน์ได้มีการนำเสนอข่าวอย่างกว้างขวาง ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงมีความสนใจอย่างยิ่งว่าแท้จริงแล้วอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะได้ทราบปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศรัทธาและสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมของไทยให้เกิดขึ้นกับประชาชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ที่มีต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน

๑.๒.๒ เพื่อให้มีแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

๑.๓.๑ ด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนระดับชั้นสถานีตำรวจ

๑.๓.๒ ด้านพื้นที่ ครอบคลุมสถานีตำรวจ ในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.๓.๓ ด้านผู้ให้ข้อมูล บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ผู้พิพากษา, อัยการ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น, ทนายความ หน่วยละ ๑ คน ตำรวจ จำนวน ๓ คน และสื่อโทรทัศน์ จำนวน ๒ คน

๑.๓.๔ ด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ๒๕๕๕

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

๑.๔.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ที่มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๒ ทำให้ทราบแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ เป็นแนวคิดที่มีความเชื่อว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล โดยมีแนวคิดพื้นฐาน ๔ ทฤษฎี ดังนี้ (De Fleur, ๑๙๗๐, p. ๑๐๒)

๒.๑.๒ ทฤษฎีความแตกต่างของเอกบุคล (The Individual Difference Theory)

บุคลิภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อจะมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดแบบการรับรู้หรือการเรียนรู้ของมนุษย์ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและข่าวสารที่แตกต่างกัน

๒.๑.๓ ทฤษฎีการจัดลำดับขั้นทางสังคม (The Social Categories Theory)

สังคมประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ รวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน โดยนำเอาลักษณะพื้นฐานบางประการที่เหมือนกัน เช่น เพศ อายุ รายได้ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมา รวมเข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน และถือว่าโครงสร้างทางสังคมใกล้เคียงกัน ถือว่าตัวแปรเหล่านี้มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ตัวแปรเหล่านี้จะเป็นตัวแปรแทรกซ้อน (intervening variable) ระหว่าง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารคล้าย ๆ กันด้วย ลักษณะของผู้รับสารที่ต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพต่อการส่งข่าวสารเช่นกัน

ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ (De Fleur, ๑๙๗๐, p. ๑๐๒) (De Fleur, ๑๙๗๐, p. ๑๐๒)

๑. วัย บุคคลจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนมีอายุมากขึ้น และนอกจากนี้วัยที่แตกต่างกันก็ทำให้ความต้องการในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย

๒. เพศ ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่ต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มในการส่งและรับข่าวสารได้มากกว่าเพศชาย

๓. การศึกษา มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสารเป็นอย่างมาก ซึ่งพบได้ตั้งแต่การแปลความหมาย การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

๔. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงภูมิหลังของครอบครัว เชื้อชาติ อาชีพรายได้ และความเป็นอยู่ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลทั้งสิ้น

๒.๑.๔ ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Relations Theory)

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มแบบไม่เป็นทางการมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ผู้นำความคิดเห็นทางสังคมจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเผยแพร่กระจายข่าวสาร ความคิดและการตัดสินใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงของบุคคล

๒.๑.๕ ทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคม (The Culture Norms Theory)

พฤติกรรมของบุคคลอาจขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานและสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยปกติแล้ว บุคคลย่อมประพฤติตามแนวบรรทัดฐานของสังคม กล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมของบุคคล ๓ ทาง คือ (De Fleur, ๑๙๗๐, p. ๑๐๒)

๑. เนื้อหาของสื่อมวลชนสามารถทำให้คนเชื่อว่าแบบอย่างต่าง ๆ ในสังคมจะถูกดำรงไว้ต่อไปหากบุคคลในสังคมส่งเสริมและสนับสนุน

๒. สื่อมวลชนสามารถสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม

๓. สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแบบอย่างการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่งได้โดยช่วยทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ แต่ต้องใช้เวลาเพื่อเปลี่ยน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อสื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อหรือเปิดรับข่าวสาร ก็จะทำให้เกิดผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางบวกหรือลบต่อเรื่องนั้นตามมา และในที่สุดก็จะมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรในที่สุด สื่อประชาสัมพันธ์ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใช้ในการดำเนินงานนั้น จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้นว่า กลุ่มผู้มีการศึกษาให้การยอมรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของ กศน.ว่าเป็นการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

๒.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน

๒.๒.๑ แบบแผนของทฤษฎีสื่อสารสังคม (forms of specific formulation)

แบบแผนทฤษฎีสื่อสารสังคม หมายถึง การจัดกลุ่มพวกของกรอบความคิดหรือทฤษฎีว่ามีกลุ่มลักษณะที่สามารถนำมาอธิบายการสื่อสารสังคม โดยทั่วไปแล้วทฤษฎีการสื่อสารมักอธิบายปรากฏการณ์ใน ๔ ลักษณะ คือ

๑. การศึกษาถึงผู้รับสาร(formulation of audiences)

การศึกษาถึงผู้รับสาร (formulation of audiences) เป็นการศึกษาที่เน้นตัวผู้รับสาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสื่อสารสังคม เพราะผู้รับสารเป็นเป้าหมายสำหรับการสื่อสาร หากขาดการตอบสนองจากผู้รับสารแล้ว การสื่อสารสังคมก็ไร้ความหมายอย่างสิ้นเชิง รูปแบบการศึกษาตัวผู้รับสาร เช่น

๑.๑ ความแตกต่างของปัจเจกชน (The individual differences)

ความแตกต่างของปัจเจกชน (The individual differences) เป็นแบบแผนที่อธิบายพฤติกรรม การสื่อสารของบุคคลว่า มีความแตกต่างกันประการใด อันเนื่องมาจาก ความแตกต่างกันทางสภาพ ส่วนบุคคลหรือสภาพจิตวิทยา สภาพภายใน (จิตใจ) ของบุคคลที่ต่างกัน ทำให้กระบวนการเรียนรู้ ของมนุษย์นั้นแตกต่างกันไป ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลที่ทำให้มีความชื่นชอบ หรือการกระทำของ แต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน การวัดทัศนคติในแบบแผนทฤษฎีนี้จึงมักนิยมวิจัยกันเสมอ โดยมีรากฐานของ ความเชื่อที่ว่า โครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลมีผลต่อกระบวนการเลือกสรรสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิด ทัศนคติของบุคคลหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างจากบุคคลอื่น กระบวนการเลือกสรรสารสนเทศนี้ จึงเป็นตัวเชื่อม ระหว่างสภาพภายในและภายนอกของบุคคล ที่พอเข้าใจได้ในเชิงประจักษ์ แบบแผนดังกล่าวจึง กลายเป็นที่สนใจ กระบวนการเลือกสรรสารสนเทศ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๔ ขั้นตอน คือ

๑.๑.๑ การเลือกเปิดรับสาร (Selective exposure) เป็นกระบวนการภายในบุคคล ที่ พิจารณาว่าพร้อมที่จะเปิดรับสารหรือไม่ จะเลือกเปิดรับสารประเภทไหน จากสื่ออะไร และเวลาใด

๑.๑.๒ การเลือกสารที่สนใจ (Selective attention) เป็นขั้นตอนที่ถัดจากขั้นตอนแรก ที่กระบวนการภายในของบุคคล (จิตวิทยา) เลือกสรรสนเทศที่สอดคล้องกับตน (Supportive information) ท่ามกลางความหลากหลายของสารสนเทศที่เข้ามาสู่บุคคลนั้นหลังจากการเปิดรับสารแล้ว

๑.๑.๓ การเลือกสรรการรับรู้ (Selective perception) มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ สารสนเทศที่ตนเห็นว่าสนใจ โดยการแปรสภาพสารสนเทศที่สนใจไปเป็นความรู้พื้นฐาน (cognition)

๑.๑.๔ การจดจำ (Selective retention) ความรู้พื้นฐานหรือความรู้เบื้องต้น มิใช่เป็น ความรู้ที่ถาวร มนุษย์อาจขจัดความรู้ที่นั้นออกไปได้ หรือยอมรับความรู้พื้นฐานนั้นแต่เพียงขี้นกลาง หาก ความรู้พื้นฐานนั้นยังคงสอดคล้อง ไม่ขัดแย้งกับทัศนคติของบุคคล ความรู้พื้นฐานนั้นก็พัฒนาต่อไป เป็นการยอมรับที่ถาวร พร้อมทั้งจะจดจำต่อไป

อย่างไรก็ตามแบบแผนของความแตกต่างระหว่างปัจเจกชนยังคงมีส่วนสำคัญ เพราะสังคม เป็นผลรวมของปัจเจกชน ผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อปัจเจกชนโดยส่วนรวมก็จะสะท้อนถึง ผลกระทบที่มีต่อสังคมด้วย และแบบแผนความแตกต่างระหว่างปัจเจกชน อาจนำไปวิเคราะห์ความ แตกต่างระหว่างองค์กร กลุ่ม สังคม และประเทศได้ โดยอาศัยหลักการเดียวกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ สำหรับการเปรียบเทียบในระดับที่กว้างใหญ่มากขึ้น

๒. แบบแผนการจำแนกสังคม (Social catagories)

ในทางประชากรศาสตร์และสังคมวิทยาแล้ว มนุษย์ถูกจัดแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกันในสังคมที่ยิ่งทันสมัย ความหลากหลายของสังคม (heterogeneity) ก็ยิ่งแตกต่างกันออกไป การเปิดรับการสื่อสารและสื่อมวลชนของบุคคลก็จะแตกต่างกันออกไปด้วย รายการหนึ่ง ๆ ของสื่อหนึ่ง ๆ ย่อมมีสมาชิกผู้สนใจประเภทหนึ่งตามภูมิหลังทางประชากรศาสตร์และสังคมวิทยาที่สอดคล้องกัน ดังนั้น จึงสามารถจำแนกการสื่อสารตามภูมิหลังของผู้รับสารได้ การสื่อสารในที่นี้มีได้หมายถึง เฉพาะสารสนเทศเท่านั้น แต่รวมทั้งกระบวนการสื่อสารที่เริ่มต้นจาก แหล่งสาร สารสนเทศ ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร ผลกระทบ การย้อนกลับสาร และสิ่งแวดล้อมทางการสื่อสาร การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารโดยภูมิหลัง จึงทำให้ทราบและเข้าใจว่า ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสื่อสารหรือในทุกขั้นตอนของกระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วยบุคคลประเภทใด โดยทั่วไปแล้ว ประเภทบุคคลที่ถูกนำไปวิเคราะห์นั้น มันจะศึกษาถึง เพศ วัย สถานภาพเศรษฐกิจสังคม (SES.) ศาสนา เขตที่อยู่อาศัย และท่วงทำนองของชีวิต (life styles) เป็นต้น

๑.๓ แบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) หากกล่าวว่ แบบแผนการจำแนกบุคคลทางสังคมในแบบแผนที่สอง เป็นมิติแรกของผู้รับสารแล้ว แบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคมในแบบแผนของหัวข้อนี้ ก็จะเป็นมิติที่สองของผู้รับสาร โดยมิติที่สองมีลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. เป็นผลที่เกิดจากความสัมพันธ์ของตัวแปรในมิติแรก

๒. เป็นตัวแปรแทรกซ้อน (intervening variables) ระหว่างตัวแปรในมิติที่หนึ่ง กับกระบวนการสื่อสาร

๓. เป็นความสัมพันธ์ทางสังคม ที่ไม่เป็นทางการของปัจเจกชน ต่อกระบวนการสื่อสาร

ทั้งนี้ ตัวแปรในแบบแผนที่สามหรือมิติที่สองนี้ สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการสื่อสารได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเสริมกับตัวแปรในมิติแรก นอกจากนั้น ตัวแปรในมิติที่สองมักรวมความถึงทัศนคติ ความเชื่อ หรือนามธรรมบางประการ ที่เป็นผลมาจากตัวแปรในมิติแรก ตัวอย่างของตัวแปรในมิติที่สอง เช่น ผู้นำมติมหาชน (ในการสื่อสาร ๒ จังหวัด) ความพึงพอใจ หรือกลุ่มที่สังกัด เป็นต้น

๓. แบบแผนของผลกระทบต่อสังคม (formulation of effects)

แบบแผนของผลกระทบต่อสังคม (formulation of effects) เป็นแบบแผนที่แตกต่างไปจากแบบแผนแรก เนื่องจากแบบแผนแรกจำแนกภูมิหลังของผู้รับสารตามโครงสร้างบุคลิกภาพ (อันเนื่องมาจากจิตวิทยาภายในบุคคล) หรือข้อมูลประชากรกับสังคมวิทยา หรือความสัมพันธ์ทางสังคม แต่ในแบบแผนหัวข้อนี้ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบทางการสื่อสาร ที่มีต่อผู้รับสารเหล่านั้นว่า หลังจากได้รับสารสนเทศแล้ว เกิดอะไรขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อจารีตวัฒนธรรม (cultural norms) ของสังคม อันมีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลในสังคม

๔. ผลกระทบที่ตามมา (impacts) ของการสื่อสารอาจเกิดขึ้นได้จาก ๔ ลักษณะ คือ

๑. แรงเสริม (reinforce) หมายถึง การสื่อสารสังคมที่ช่วยตอกย้ำพฤติกรรม หรือนิสัยของผู้รับสารให้มั่นคงขึ้นกว่าเดิม เช่น เคยเชื่อว่าคนหน้าตาน่ากลัวเป็นคนชั่วร้าย ก็จะเชื่อเช่นนั้นต่อไป

๒. แรงกระตุ้น (activate) หมายถึง การสื่อสารสังคมช่วยทำให้ผู้รับสารเกิดมานะ ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือมีพฤติกรรมตามความคาดหวัง หรือ ความจำเป็นของตนหรือของสังคม

๓. แรงสร้างสรรค์ (create) เป็นการสร้างพฤติกรรมต่อผู้รับสารในแนวทางใหม่ โดยไม่สนใจกับเงื่อนไขของสังคมและวัฒนธรรมเดิม

๔. แรงเปลี่ยน (convert) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ เช่น การโฆษณาช่วยให้แม่บ้านเคยใช้ผงซักฟอกล้างภาชนะ ก็เปลี่ยนมาเป็นการใช้น้ำยาล้างจานมาแทนที่ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการหลายคนเชื่อว่า แรงเปลี่ยนจากการสื่อสารสังคมนั้น เพียงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงชั่วคราวมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ถาวร ทั้งนี้ เนื่องจากการสื่อสารสังคมจะทำให้มนุษย์พัฒนา(เปลี่ยนแปลง) วิธีชีวิตต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากรูปแบบหนึ่งไปยังอีกรูปแบบหนึ่งอยู่เสมอ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผลกระทบเกิดขึ้นจาก ๔ ลักษณะ สามารถให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมใน ๒ ทาง ได้แก่

๑. ผลกระทบเชิงปฏิปักษ์สังคม (antisocial) เป็นผลกระทบที่ส่งผลในเชิงลบต่อสังคม เป็นการมองโลกในแง่ร้ายที่เห็นว่า การสื่อสารสังคมและสื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลทั่วไปเลวลง (เช่น การก่อความรุนแรง การข่มขืน หรือการละเมิดสังคม) เนื่องจากการนำเสนอของสื่อสังคมหรือสื่อมวลชน ในรูปแบบของความรุนแรง กามราคะ หรือความชั่วร้าย เป็นต้น

๒. ผลกระทบเชิงเสริมสังคม (prosocial) เป็นผลกระทบที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม ซึ่งตรงข้ามกับผลลัพธ์ในแบบแรก โดยการมองว่าสื่อสังคมและสื่อมวลชนให้ประโยชน์ มิใช่ให้แต่ความเลวร้ายอย่างเดียวเสมอไป และเห็นว่าในภาพรวมแล้ว สื่อสังคมและสื่อมวลชนให้คุณค่ามากกว่า ให้โทษ เช่น การทำให้ผู้รับสารเกิดทักษะในด้านข่าวสาร ให้ความบันเทิงคลายเครียด และการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ในการปรับใช้กับสังคม

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

ความหมายของการเปิดรับสื่อ

เบคเกอร์ (พรกมล รัชนาภรณ์. ๒๕๔๒: ๒๔; อ้างอิงจาก Becker. ๑๙๗๑: ๑๓๓) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร คือ

๑. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป

๒. การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจอยากรู้ เช่น เปิดดูโทรทัศน์เฉพาะรายการที่ตนสนใจ หรือมีผู้

แนะนำ หรือขณะอ่านหนังสือพิมพ์ หรือชมรายการโทรทัศน์ หากมีข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญเกี่ยวกับตนเอง ก็จะทำให้ความเอาใจใส่อ่าน หรือเปิดดูเป็นพิเศษ

๓. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสาร เพราะต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

แม็คคลอว์กล่าวว่า การวัดในเรื่องเวลาที่ใช้กับสื่อ มีข้อเสียตรงที่ว่า คำตอบขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความสนใจของผู้ฟัง เวลาว่างที่คนมีอยู่ และการมีสื่อใกล้ตัว (Availability of medium) ด้วยเหตุนี้ คำตอบที่เกี่ยวกับเวลาที่ใช้สื่อ จึงมักไม่สามารถแปลความหมายได้ในเชิงจิตวิทยา และมักไม่ให้ผลที่ชัดเจน เมื่อนำไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น และเพื่อแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องนี้ จึงได้มีการวัดตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชน โดยใช้ความถี่ของการอ่านข่าวที่มีเนื้อหาหนักในด้านหนังสือพิมพ์ ความถี่ของการชมรายการโทรทัศน์ และความถี่ของการรับฟังรายการวิทยุ เป็นต้น

โดยสรุป การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ระยะเวลา ช่วงเวลา รวมไปถึงจำนวนสื่อมวลชนที่ใช้ในการเปิดรับข่าวสารด้วย โดยจะเลือกเปิดรับข่าวสารที่ตนเองสนใจ หรือเลือกเปิดรับสารบางส่วนที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

ประเภทของสื่อ

ประมะ สตะเวทิน (๒๕๔๑: ๑๓๔- ๑๓๕) ได้กล่าวว่า สื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารให้ติดต่อกัน สื่อจึงเป็นองค์ประกอบประการหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของพฤติกรรมการสื่อสาร ในการสื่อสารผู้ส่งสารจึงจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม เนื่องจากสื่อแต่ละชนิดมีความสามารถเข้าสู่ระบบของการรับรู้ของผู้รับสาร โดยผ่านประสาทสัมผัสที่แตกต่างกัน เช่น การเห็นจากสื่อสิ่งพิมพ์ การได้ยินจากวิทยุกระจายเสียง และการเห็นและได้ยินจากภาพยนตร์โทรทัศน์ ซึ่งสื่อที่ใช้ในการสื่อสารแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. สื่อมวลชน (Mass Media) หมายถึง สื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารซึ่งประกอบไปด้วยคนจำนวนมาก ได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเดียวกัน หรือในเวลาใกล้เคียงกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ซึ่งสื่อมวลชนมีคุณสมบัติที่ดี กล่าวคือสามารถเผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ได้ในเวลาอันรวดเร็ว สามารถให้ความรู้ และข่าวสาร

๒. สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media) หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะ และจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม เช่น หนังสือ คู่มือ จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ภาพสไลด์ นิทรรศการ เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติที่ดีของสื่อเฉพาะกิจก็คือ ผู้ส่งสารสามารถส่งข่าวเฉพาะเรื่องให้กับผู้รับสารเป้าหมายได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น สื่อสามารถทำให้ผู้รับสารเป้าหมายได้รับทราบข่าวสาร ความรู้โดยตรง และถูกต้อง อันจะส่งผลต่อการตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติไปในแนวทางที่ผู้ส่งสารต้องการได้

๓. สื่อบุคคล (Person Media) หมายถึง ตัวคนที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารกับผู้สารเผชิญหน้า ทั้งในรูปของการสนทนาหรือในรูปของการประชุมกลุ่ม ซึ่งการใช้สื่อบุคคลในการติดต่อสื่อสารก่อให้เกิดผลดี คือ สามารถนำข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นไปในลักษณะที่ยืดหยุ่นปรับให้เข้ากับผู้รับสารเป็นราย ๆ ไปได้ และยังทำให้รับทราบความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารได้ทันที

ศลีลา ปิ่นเพชร (๒๕๔๑: ๒๖) กล่าวว่า ในส่วนของประสิทธิภาพของสื่อมวลชน และสื่อบุคคล นั้น นักวิชาการทางการสื่อสารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อบุคคลในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจในเรื่องเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง ส่วนสื่อบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่าในการชักจูงให้บุคคลมีทัศนคติต่อเรื่องนั้น ตามแนวทางที่มุ่งหวัง

นภาพรณ อัจฉริยะกุล (๒๕๒๗: ๘๑ – ๘๓) ได้แบ่งชนิดของสื่อไว้ ดังนี้

๑. สื่อพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร โปสเตอร์ ใบประกาศ
๒. ภาพ ได้แก่ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ ภาพร่าง ภาพวาด
๓. วิทยุกระจายเสียง
๔. ภาพยนตร์ – โทรทัศน์
๕. สื่อคำพูด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๓๒: ๒๑๖) ได้แบ่งประเภทของสื่อโฆษณาออกเป็น ดังนี้

๑. สื่อโฆษณาประเภทสื่อพิมพ์ (Print Media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ (Leaflet, Folder, Brochure) คู่มือการใช้สินค้า (Booklets) แบบตัวอย่างสินค้า (Catalogs)

๒. สื่อโฆษณาประเภทกระจายเสียงและแพร่ภาพ (Broadcasting Media) ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์

๓. สื่อโฆษณาประเภทอื่น ๆ หมายถึง สื่อใด ๆ ที่นอกเหนือจากสื่อที่กล่าวแล้วข้างต้น และใช้กันทั่วไปในการโฆษณา สื่อเหล่านี้จะได้แก่ สื่อที่ใช้ในการโฆษณา ณ จุดขาย เช่น โปสเตอร์ ธงราว ป้ายโฆษณา ป้ายราคาต่าง ๆ สื่อโฆษณานอกสถานที่ เช่น แผ่นป้ายต่าง ๆ ที่อยู่บนอาคารสูง ๆ หรือตามสี่แยก ป้ายโฆษณาที่ติดกับรถยนต์โดยสารต่าง ๆ และโฆษณาที่ป้ายรถประจำทาง เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๓๐: ๙๑๒) แบ่งสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ออกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

๑. สื่อบุคคล (Human Media) ได้แก่ บุคลากร ประชาชน กลุ่มชน ครอบครัว ครู นักเรียน พระ ผู้นำทางความคิดเห็น ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

๒. สื่อประเพณี (Traditional Media) ได้แก่ บุคคล คณะบุคคลและเครื่องอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงและการแสดงออก ซึ่งวัฒนธรรมของชาติที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาล

๓. สื่อมวลชน (Mass Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน บุคคล ที่เกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แถบเสียง แถบภาพทัศน์หรืออื่น ๆ ที่ไปถึงมวลชน

๔. สื่อโทรคมนาคม (Telecommunication Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน หรือกลุ่มบุคคล ที่เกี่ยวกับการบริการส่งข่าวสารทางไกลด้วยเครื่องมือโทรคมนาคม เช่น ระบบไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร โทรพิมพ์ วิทยุคมนาคมต่าง ๆ เป็นต้น

๕. สื่อข้อมูล (Data Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการสื่อสารข้อมูล (Data Communication Services) โดยอาศัยเครื่องและระบบคอมพิวเตอร์

๖. สื่อบูรณาการ (Intergrated Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการสื่อสาร โดยอาศัยการประสานระบบเครื่องมือและบริการต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น เทเล็กซ์ (โทรเลข+โทรศัพท์) เทเลเท็กซ์ (โทรเลข+โทรศัพท์+คอมพิวเตอร์) วิดีโอเท็กซ์ (โทรศัพท์+โทรทัศน์+คอมพิวเตอร์) เทเลแฟกซ์ (โทรสาร+โทรศัพท์) เป็นต้น

๗. สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media) คือ สื่อที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งสร้างขึ้น ชื่อ หรือเข้ามา เพื่อใช้ในการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ขององค์กรนั้นโดยเฉพาะ เช่น นิตยสาร หรือวารสารขององค์กร ภาพยนตร์หรือภาพทัศน์ที่สร้างเองทำเอง ระบบอินเตอร์คอม (Intercom) ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (Closed Circuit Television) ระบบวิทยุคมนาคมขององค์กร ระบบข้อมูล หรือระบบโทรคมนาคมต่าง ๆ ที่เข้าจากองค์กรหรือสถาบันที่ให้บริการ เป็นต้น

ลักษณะการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร

พรทิพย์ วรกิจโกศาทร (๒๕๒๙: ๒๙๒) ได้สรุปถึงการเปิดรับสื่อของผู้รับสารว่า ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อตามลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. เลือกสื่อที่สามารถจัดหามาได้ (Availability) ธรรมชาติของมนุษย์นั้น จะใช้ความพยายามเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อะไรที่ยาก ๆ มักจะไม่ได้รับการเลือก แต่ถ้าสามารถได้มาไม่ยากนักมักเลือกในสิ่งนั้น เช่นเดียวกับสื่อ ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมาก เช่น ในชนบทประชาชนส่วนใหญ่จะเปิดรับวิทยุเป็นสำคัญ เพราะตนเองสามารถจัดหาวิทยุมาได้ง่ายกว่าสื่ออื่น เป็นต้น

๒. เลือกสื่อที่สอดคล้อง (Consistency) กับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของตน เช่น นิสิตนักศึกษา และนักวิชาการ มักนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มติชน หรือสยามรัฐมากกว่าหนังสือพิมพ์อื่น เพราะหนังสือพิมพ์ดังกล่าวให้ข่าวสารสาระ ความรู้ ในแง่วิชาการที่สอดคล้องกับตน

๓. เลือกสื่อที่สะดวก (Convenience) ปัจจุบันผู้รับสารสามารถเลือกรับสื่อได้ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสารและสื่อบุคคล แต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมการรับสื่อที่แตกต่างกัน ตามที่ตนสะดวก เช่น บางคนมักนิยมรับฟังข่าวสารทางวิทยุกระจายเสียงขณะขับรถ บางคนชอบนั่งหรือนอนชมวิทยุโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น

๔. เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomedness) ปกติจะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งในทุกสังคมที่จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับสื่อที่ตนเคยรับอยู่ ซึ่งมักจะพบในบุคคลที่มีอายุมาก เช่น เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียง เป็นประจำ มักไม่สนใจ วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่ออย่างอื่น เป็นต้น

๕. ลักษณะเฉพาะของสื่อ จากที่กล่าวมาทั้งสี่ข้อ เป็นความต้องการสื่อของผู้รับสารเป็นหลัก แต่ในข้อนี้กลับเป็นคุณลักษณะเฉพาะของสื่อ ที่มีผลต่อการเลือกสื่อของผู้รับสาร เช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ คือ สามารถให้ข่าวสารในรายละเอียดดีกว่า ราคากุและสามารถติดตัวไปได้ทุกหนทุกแห่ง หรือวิทยุโทรทัศน์ทำให้ภาพเป็นจริงได้ ไร้ใจ มีความรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์มีแสงสีดึงดูดใจ ในขณะที่วิทยุโทรทัศน์สามารถพักผ่อนอิริยาบถได้สบาย เป็นต้น

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์กับผู้รับสารต่อข่าวสารว่ามีอยู่ ๔ อย่าง คือ

๑. ความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ (Utilization) ผู้รับสารจะเปิดรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แก่ตนเองเป็นสำคัญ เช่น ฟังเพลงเพื่อความบันเทิง ฟังหรืออ่านข่าวกีฬาที่ตนเองเล่นหรืออ่านข่าวที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

๒. ความต้องการข่าวสารที่สอดคล้อง (Consistency) กับค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติของผู้รับสาร ผู้รับสารมักจะเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติของตนข่าวสารใดที่ไม่สอดคล้องมักไม่ได้รับความสนใจ หรือได้รับการปฏิเสธจากผู้รับสาร

๓. ความต้องการข่าวสารที่สะดวกในการได้มา (Availability) ผู้รับสารนั้นจะมีข้อจำกัดในการเปิดรับข่าวสาร ถึงแม้ว่าข่าวสารจะเป็นประโยชน์และสอดคล้องกับตัวเอง แต่ถ้าข่าวสารได้มาด้วยความยากลำบากหรือไม่สะดวก ผู้รับสารก็ไม่อาจเปิดรับข่าวสารนั้นได้ ดังนั้น พฤติกรรมหนึ่งของผู้รับสาร คือ ความสะดวกในการรับข่าวสารนั้นมา

๔. ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) เป็นความต้องการที่อยากมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์อย่างหนึ่ง และยิ่งอยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลาเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์เปิดรับข่าวสาร

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ จะเป็นได้ว่ามนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน จะเปิดรับข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่ตนเองสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ตนเองเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง จะเปิดรับข่าวสารที่สอดคล้องกับความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของตนโดยจะเลือกสื่อที่ใกล้ตัว จัดหาได้ง่าย เพื่อความสะดวกในการรับข่าวสาร

กระบวนการในการเลือกรับข่าวสาร

แคลบเปอร์ (ชนาธิป วิหาโน. ๒๕๔๖: ๒๑; อ้างอิงจาก Klapper. ๑๙๖๐: ๑๙ – ๒๕) ได้กล่าวว่า การเลือกรับข่าวสารนั้นประกอบด้วยกระบวนการในการเลือกรับสาร (Selective Processes) ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง ๓ ขั้น ดังนี้

๑. การเลือกเปิดรับ (Selective) แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจ หรือเปิดรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็น ความสนใจที่มีอยู่เดิม และพยายามหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับ

ทัศนคติและความคิดเห็นเดิมของตน ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิมจะก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจที่เรียกว่า “Cognitive Dissonance” ซึ่งบุคคลอาจจะลดภาวะความไม่สมดุลนี้ได้ โดยการเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ หรือพฤติกรรม การแสดงออก หรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นเดิมของตน

๒. การเลือกรับรู้ (Selective Perception) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใด แหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารจะเลือกรับรู้ หรือเลือกตีความหมายของสารนั้นตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น เป็นต้น ดังนั้น ผู้รับสารจะตีความผิดพลาด หรือบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางที่ตนเองพึงพอใจ ให้สอดคล้องกับความคิดเห็น ความสนใจ หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิม

๓. การเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วน ที่ตรงกับ ความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ เรื่องที่ขัดแย้ง หรือเรื่องที่ค้านกับความคิดเห็นของตนเอง ดังนั้น การเลือกจดจำเนื้อหาของสารที่ได้รับ จึงเป็นการช่วยเสริมทัศนคติ หรือเสริมความเชื่อเดิมของผู้รับสารให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น กล่าวคือ ความพร้อมที่จะจดจำสารของผู้รับสาร จึงมักเกิดขึ้นกับคนที่พร้อมจะเข้าใจ และพร้อมที่จะลืม สำหรับคนที่ไม่พร้อมจะเข้าใจ ดังนั้น กระบวนการเลือกสรรของมนุษย์จึงเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (Filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เรา

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

ความหมายของข่าว

ข่าว คือ การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ซึ่งประชาชนให้ความสำคัญและสนใจ รวมทั้งมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก

องค์ประกอบของข่าว

ในแต่ละวันมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย หนังสือพิมพ์จึงต้องพิจารณาเพื่อคัดเลือก เหตุการณ์ที่ควรจะเป็นข่าว แล้วจึงรายงานเหตุการณ์นั้นไปให้ผู้อ่านได้รับทราบ องค์ประกอบที่สำคัญของเหตุการณ์ที่จะเป็นข่าวมีดังนี้

ความสดใหม่ (Timeliness) หรือ ความรวดเร็ว (Immediacy) เหตุการณ์หรือ เรื่องราวนั้นๆ เพิ่งจะเกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ หรือเพิ่งจะค้นพบ แล้วมีการรายงานเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างรวดเร็วทันทีทันใด ข้อมูลยิ่งสดใหม่และรวดเร็วก็ยิ่งจะเป็นที่สนใจของประชาชน

ปฏิกิริยาสนใจ (Human Interest) เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้ผู้รับทราบเกิดความสนใจอย่างมาก จนเกิดความสะเทือนอารมณ์ ใหลรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์เรื่องราวก่เกิดขึ้น กระทั่งเกิดความรูสึกร่วมกับบุคคลที่ประสบกับเหตุการณ์นั้น ๆ ไปด้วย เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้จะมีคุณค่าของความเป็นข่าวสูง

ความใกล้ชิด (Proximity of Nearness) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลข่าวสารกับผู้ที่รับรู้เรื่องราว ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางร่างกายหรือจิตใจ ผู้คนมักสนใจเรื่องราวใกล้ตัว หรือมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ญาติ หรือเพื่อนฝูง อันจะสามารถส่งผลกระทบต่อตัวของผู้รับรู้เรื่องราวได้

ความมีชื่อเสียง หรือความสำคัญ (Prominence) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นมีชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงในด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน เช่น นายกรัฐมนตรี นักร้อง นักแสดง หรือชื่อเสียงในด้านฐานะทางสังคม เช่น นางสาวไทย นักกีฬาที่ได้รับเหรียญทอง เป็นต้น หรือชื่อเสียงในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ที่มีความมั่งคั่งเป็นพิเศษ องค์ประกอบนี้ยังรวมถึงความมีชื่อเสียงหรือความสำคัญของสถานที่สำคัญๆ เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมือง ศาสนา ตลอดจนวัตถุสิ่งของอันล้ำค่า และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เป็นต้น

ผลกระทบกระเทือน (Consequence) เหตุการณ์เรื่องราวนั้นมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลมากน้อยเพียงใด ก่อให้เกิดความสูญเสีย ทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน ชื่อเสียง สถานภาพทางสังคม และความรู้สึกละเอียดอ่อนเพียงใด เหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนในวงกว้างย่อมได้รับความสนใจสูง และคุณค่าของข่าวจะมีมากตามไปด้วย เช่น ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวการลดหย่อนภาษี การขึ้นค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

ความขัดแย้ง (Conflict) เรื่องราวนั้นแสดงถึงความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวขนาดเล็ก หรือระหว่างประเทศ ทั้งความขัดแย้งทางร่างกายและจิตใจ หรือความคิด และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การหย่าร้าง หรือการชุมนุมประท้วงจนถึงขั้นนองเลือด ความขัดแย้งทางกายส่วนใหญ่จะเป็นที่สนใจมากกว่าเพราะเห็นได้ชัดแจ้งกว่า

ความมีเงื่อนงำ (Suspense) เหตุการณ์นั้นๆ เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ยุติ เพราะมีเบื้องหลังที่ซับซ้อน หรือมีความจริงที่ยังไม่ถูกเปิดเผยอย่างแจ่มชัด เช่น คดีฆาตกรรมปริศนา เป็นต้น

ความแปลกประหลาด (Oddity or Unusualness) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผิดปกติวิสัย เป็นสิ่งแปลกประหลาด ที่ผู้คนไม่เคยพบเห็นมาก่อน เช่น การคลอดลูกแฝดจำนวนมาก หรืออิทธิปาฏิหาริย์ต่าง ๆ เป็นต้น

องค์ประกอบทางเพศ (Sex) หมายถึงเรื่องราวนั้นเกี่ยวข้องกับเพศ ไม่ว่าจะเป็น เพศหญิง เพศชาย หรือผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ มักจะเป็นข่าวเสมอ

ความก้าวหน้า (Progress) เรื่องราวที่เป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิชาการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ตลอดจนความก้าวหน้าของบุคคลที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในชีวิต ทำให้คนทั่วไปสนใจใคร่รู้

เหตุการณ์เรื่องราวนั้นจะเป็นข่าวไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบทั้งหมดข้างต้น แต่ต้องมีปัจจัยเรื่อง “ความสดใหม่” และ “ความรวดเร็ว” เหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ ก็กลายเป็นข่าวได้ การคัดเลือกตีพิมพ์ข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้น มีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบอยู่ด้วย เช่น

นโยบายของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์บางฉบับมีนโยบายสนับสนุนพรรคการเมือง บางฉบับเปลี่ยนแปลงตามกระแสของประชาชน และบางฉบับมีนโยบายเป็นกลาง อิสระ

ประเภทของหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพให้ความสำคัญกับข่าวที่กระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านช้า เช่น ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม มากกว่าข่าวที่กระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่านได้เร็ว เช่น ข่าวอุบัติเหตุ หรือข่าวอาชญากรรม

ความสนใจของผู้อ่าน ในช่วงเวลานั้น ๆ ผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายกำลังให้ความสนใจในเรื่องใดมากที่สุด เรื่องราวนั้นก็ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เป็นสำคัญ

คุณสมบัติของข่าว

ในการพิจารณาคัดเลือกเรื่องราวที่จะนำมาตีพิมพ์เป็นข่าวนั้น นอกจากจะต้องพิจารณาเรื่ององค์ประกอบของข่าวแล้ว ยังต้องพิจารณาด้านคุณภาพของข่าวด้วย ข่าวที่ดีควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. มีความถูกต้องครบถ้วน (Accuracy) ทุกรายละเอียดของข่าวไม่ว่าจะเป็นชื่อแหล่งข่าว ตำแหน่ง หรือความคิดเห็น จะต้องถูกรายงานอย่างถูกต้องครบถ้วน เป็นข้อเท็จจริง ไม่ถูกบิดเบือน

๒. มีความสมดุลและเป็นธรรม (Balance and Fairness) ผู้รายงานข่าวต้องนำเสนอข่าวทุกแง่มุมอย่างสมดุล เช่น เรื่องที่เสนอความขัดแย้ง ก็ต้องนำเสนอความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายที่โต้แย้งกันอย่างสมดุลและเป็นธรรม

๓. มีความเที่ยงตรง (Objectivity) รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมาอย่างปราศจากอคติใดๆ ไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้รายงานข่าวเข้าไปในข่าว

๔. เข้าใจง่าย กะทัดรัด และชัดเจน (Simplicity, Concise, and Clear) การรายงานข่าวต้องเข้าใจง่าย ให้ผู้อ่านสามารถจับประเด็นได้เร็ว ด้วยประโยคกะทัดรัด แจ่มแจ้ง

๕. ความใหม่สดทันต่อเหตุการณ์ (Recentness) ข่าวที่นำเสนอต้องใหม่ สด ทันเหตุการณ์ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงแข่งขันกันในเรื่องความรวดเร็วของการนำเสนอข่าวให้ถึงมือผู้อ่านเร็วที่สุด

๖. ข่าวต้องมี ๕ W ๑ H ได้แก่ Who What Where When Why และ How เพื่ออธิบายว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น และเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นอย่างไร

ประเภทของข่าว

การแบ่งประเภทของข่าวสามารถพิจารณาได้หลายแง่มุมด้วยกัน ได้แก่

๑. ประเภทของข่าวซึ่งพิจารณาในแง่ระดับข่าว ซึ่งแบ่งเป็น “ข่าวหนัก” ซึ่งเน้นเนื้อหาสาระความรู้มากกว่าความบันเทิงและ “ข่าวเบา” ซึ่งเน้นความบันเทิง หรือผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านเป็นหลัก

๒. ประเภทของข่าวซึ่งพิจารณาในแง่ระดับความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่านได้แก่ ข่าวที่ผู้อ่านรู้สึกตอบสนองได้ทันที แต่เป็นการตอบสนองในระยะสั้นๆ ได้แก่ ข่าวน่าสนใจ อาชญากรรม

อุบัติเหตุ และข่าวที่ผู้อ่านรู้สึกตอบสนองซ้ำ เพราะต้องใช้ความคิดพิจารณาเนื้อหาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ได้แก่ ข่าวการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา เป็นต้น

๓. ประเภทของข่าวซึ่งพิจารณาจากวิธีการนำเสนอข่าว ซึ่งแบ่งเป็น ข่าวที่เสนอโดยเน้นเหตุการณ์ คือ เสนอเฉพาะข้อเท็จจริง และข่าวที่เสนอโดยเน้นที่กระบวนการเกี่ยวเนื่องของข่าว คือเน้นการอธิบาย ตีความ ใช้ลีลาการเขียนแบบสารคดี เพื่อให้รายละเอียดที่เร้าใจ ดึงดูดความสนใจผู้อ่าน

โครงสร้างของข่าวและการใช้ภาษา

ข่าวประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๔ ส่วน ซึ่งแต่ละส่วนมีลักษณะการใช้ภาษาดังนี้คือ

๑. **พาดหัวข่าว (Headline)** คือการนำประเด็นสำคัญของข่าวมาพาดหัวหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่วันนี้เกิดอะไรขึ้นบ้าง โดยใช้ตัวอักษรตัวใหญ่กว่าธรรมดา ใช้เพียงข้อความสั้น ๆ แต่สามารถเสนอสาระสำคัญให้แก่ผู้อ่านได้พิจารณาเลือกอ่านรายละเอียดข่าวที่ตนสนใจได้ ทั้งยังสามารถบอกภาพลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ด้วย การพาดหัวข่าวจะต้องใช้ทักษะการเลือกถ้อยคำภาษาอย่างมาก เพราะต้องดึงดูดความสนใจและกระหน่ำต่อความรู้สึกของผู้อ่านไปพร้อม ๆ กับการใช้ถ้อยคำที่สั้นที่สุด ให้สามารถอธิบายเนื้อความข่าวได้มากที่สุด โดยอาจใช้คำที่รุนแรง คำแสดงภาษาเฉพาะกลุ่ม ใช้สำนวน หรือเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ

๒. **ความนำข่าว (Leads)** หรือวรรคหน้า คือสาระสำคัญของเนื้อหาข่าวที่เขียนโดยย่อ เพื่อสร้างความเข้าใจทั่วๆ ไปแก่ผู้อ่าน แบ่งเป็น

“ความนำข่าวแบบสรุป” จะต้องตอบคำถาม ๕ W ๑ H ได้ การเขียนความนำข่าวที่มีเนื้อหาเดียวจะใช้วิธีการนี้ แต่ในกรณีข่าวอื่น ๆ มีหลายเนื้อหา จะใช้วิธีสรุปเรื่องราวของทุกเนื้อหาแล้วนำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน การเขียนความนำแบบสรุปจะใช้ภาษากระชับรัดกุม ตรงไปตรงมา ใช้คำสั้น แต่มีเนื้อความมาก เข้าใจง่าย

“ความนำข่าวแบบภาพพจน์” ซึ่งเขียนบรรยายหรือพรรณนาภาพเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพความเคลื่อนไหว สภาพการณ์ อารมณ์ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ ในเหตุการณ์นั้นอย่างแจ่มแจ้ง โดยผู้เขียนจะเริ่มจากการเขียนความนำแบบสรุป แล้วเพิ่มคำกริยา คำช่วยกริยา คำขยายกริยา คำขยายวิเศษณ์ เพื่อเพิ่มเติมความเคลื่อนไหวและความรู้สึกเข้าไป ความนำแบบนี้มักใช้กับข่าวที่นำเสนอเหตุการณ์ที่มีความเคลื่อนไหว เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวชุมนุมประท้วง เป็นต้น

“ความนำข่าวแบบอัญพจน์” เป็นความนำที่ตัดตอนถ้อยคำของบุคคลสำคัญ ข้อความในประกาศ แถลงการณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของข่าวมาเขียนไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถ้อยคำของบุคคลสำคัญ หรือข้อความต่างๆ อย่างแท้จริง โดยไม่เกิดจากการสรุปหรือตีความของผู้เขียนข่าว

“ความนำข่าวแบบกระแทกกระทั้น” คือความนำที่เริ่มจากความนำแบบสรุป แล้วเพิ่มคำกริยา คำขยายที่แสดงความหนักแน่นรุนแรง ซึ่งยังแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างชัดเจน

“ความนำข่าวแบบให้ภูมิหลัง” คือความนำข่าวที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นของข่าวที่จะนำเสนอต่อไป เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนกระจ่างขึ้น

“ความนำข่าวแบบเปรียบเทียบหรือแบบขัดแย้ง” คือความนำข่าวที่เขียนแสดงภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ 2 เหตุการณ์ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกัน หรือขัดแย้งกัน และประเด็นดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของเรื่องที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เช่น ข่าวสงคราม ข่าวอุบัติเหตุ เป็นต้น

ภาษาที่ใช้ในการเขียนความนำข่าวต้องเขียนด้วยข้อความที่กระชับรัดกุม เลือกสรรคำ โดยเฉพาะคำกริยา วิเศษณ์ ที่ทำให้เห็นภาพ แฝงอารมณ์ ความรู้สึก เลือกใช้คำสั้นๆ แต่กินความมาก คล้ายกับพาดหัวข่าว

๓. ส่วนเชื่อมความนำข่าวกับเนื้อเรื่อง (Neck) เป็นข้อความสั้น ๆ ที่เชื่อมระหว่างความนำข่าวกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้การเขียนข่าวนั้นเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่อง อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

๔. เนื้อเรื่องหรือเนื้อข่าว (Body) คือส่วนที่อธิบายหรือขยายรายละเอียดของส่วนประกอบอื่นๆ ข้างต้น เพื่อให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวและเข้าใจลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

๔.๑ การเขียนเนื้อเรื่องข่าวที่เสนอข้อเท็จจริง จะใช้ถ้อยคำกระชับรัดกุม ตรงไปตรงมา เสนอเฉพาะข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีบรรยายโวหาร ระดับภาษาตั้งแต่กึ่งทางการถึงระดับทางการ

๔.๒ การเขียนเนื้อเรื่องข่าวที่แสดงความเคลื่อนไหว ผู้เขียนต้องสร้างภาพโดยใช้ถ้อยคำพรรณนาให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างชัดเจน เน้นที่คำกริยา เพิ่มคำแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เขียน เข้าไปในรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นด้วย ข้อควรระวังคือ ผู้เขียนไม่ควรสร้างภาพเกินความจริง

๔.๓ การเขียนเนื้อเรื่องข่าวที่เป็นคำพูด ข้อความส่วนหนึ่งจะเป็นถ้อยคำที่เป็นความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์หรือแหล่งข่าว ผู้เขียนจะใช้ถ้อยคำกระชับรัดกุม ภาษาง่าย ๆ สื่อความหมายตรงไปตรงมา อาจจะมีถ้อยคำแสดงความรู้สึก อารมณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ปรากฏอยู่ด้วย

จรรยาบรรณและข้อควรปฏิบัติของผู้สื่อข่าว

สำหรับผู้ทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวควรมีจรรยาบรรณและพึงปฏิบัติ ดังนี้

๑ ผู้สื่อข่าวควรซื่อสัตย์ ยุติธรรม และกล้าหาญในการรวบรวม รายงาน และตีความข่าวสาร

๒ ตรวจสอบความถูกต้องของข่าวสารจากทุก ๆ แหล่ง และพึงระมัดระวังในการหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่ไม่เจตนา การจงใจบิดเบือนข่าวเป็นสิ่งที่ไม่ควรให้เกิดขึ้นโดยเด็ดขาด

๓ จงแสวงหาผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในข่าวอย่างขยันขันแข็ง เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขาในการตอบโต้ข้อกล่าวหาในกรณีกระทำความผิดใด ๆ ก็ตาม

๑๖ จงระบุแหล่งข่าวทุกครั้งที่ทำได้ สังคมมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๑๗ จงตั้งคำถามต่อเจตนาของแหล่งข่าวเสมอ ๆ ก่อนที่จะรับปากเรื่องการปกปิดสถานะแหล่งข่าว จงชี้แจงให้ชัดเจนถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสัญญาที่สร้างขึ้นเพื่อแลกกับการได้มาซึ่งข่าวสาร แล้วจงรักษาสัญญาอย่างเคร่งครัด

๑๘ จงทำทุกอย่างเพื่อให้แน่ใจว่า หัวข้อข่าว ส่วนลือข่าวและท่อนโปรยข่าว รูปภาพ วิดีโอ เทปเสียง แผนภาพ เสียงบทสัมภาษณ์ และข้อความที่ยกมาไม่มีการบิดเบือน สิ่งเหล่านี้ต้องไม่ถูกตัดต่อจนเสียรูปความหมายเดิม หรือยกบางส่วนขึ้นมานำเสนอโดยปราศจากองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด

๑๙ จงอย่าบิดเบือนเนื้อหาของรูปภาพ หรือภาพวิดีโอ การตกแต่งภาพเพื่อทำให้มีความชัดเจนเป็นสิ่งที่ทำได้เสมอ จงระบุเสมอเมื่อใช้ภาพตัดต่อหรือมีการเพิ่มเติมสิ่งใด ๆ ไปในภาพเดิม

๒๐ จงหลีกเลี่ยงการสร้างข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด หากการจำลองข่าวจำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อเล่าเรื่องราว จงบอกผู้ชมให้ชัดเจน

๒๑ จงหลีกเลี่ยงการปกปิดฐานะหรือการใช้วิธีปลอมตัวเพื่อไปรวบรวมข่าว ยกเว้นเสียแต่ว่าการเก็บข้อมูลแบบเดิมนั้นจะไม่ได้ทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญต่อการรับรู้ของสาธารณชน หากมีการใช้วิธีการดังกล่าว ควรมีการอธิบายไว้ในเรื่องราวที่เสนอด้วย

๒๒ อย่าละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยเด็ดขาด

๒๓ จงตรวจสอบค่านิยมทางวัฒนธรรมของตนและหลีกเลี่ยงที่จะยัดเยียดค่านิยมเหล่านั้นให้ผู้อื่น

๒๔ หลีกเลี่ยงการเหมารวมบนพื้นฐานของเชื้อชาติ เพศ วัย ศาสนา เผ่าเชื้อ รสนิยมทางเพศ ความพิการ รูปร่างหน้าตา หรือสถานภาพทางสังคม

๒๕ จงสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทัศนคติอย่างเปิดเผย แม้ว่าบางความคิดเห็นนั้นจะน่าขยะแขยง ยากที่จะรับฟัง

๒๖ จงเป็นกระบอกเสียงให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสแสดงเสียง แหล่งข่าวสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการสามารถที่จะเป็นเสียงที่เป็นสัจจและเป็นธรรมได้พอ ๆ กัน ทั้งคู่

๒๗ จงแยกแยะระหว่างการเลือกข้างสนับสนุนกับการเสนอข่าว หากมีการวิเคราะห์หรือการใส่ความเห็นเข้าไป ก็ควรระบุให้ชัดเจน และโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงหรือสภาวะแวดล้อมของข่าวสาร

๒๘ จงแยกแยะระหว่างข่าวกับการโฆษณา และหลีกเลี่ยงการย่ำข่าวโดยไม่แยกแยะเส้นแบ่งระหว่างสิ่งทั้งสอง

๑๑ จงตระหนักถึงหน้าที่พิเศษของท่านในอันที่จะประกันว่า งานของส่วนรวมหรือราชการควรถูกนำมาเปิดเผยให้โปร่งใส และข้อมูลบันทึกของราชการเปิดกว้างสำหรับการสืบสวนค้นคว้า

นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า บทบาทและความรับผิดชอบของสื่อในการที่จะทำให้อำนาจเกิดการประพัตในสิ่งที่ถูกต้องมี ๒ ประเด็น คือ

๑. การใช้สิทธิเสรีภาพของสื่อที่มีต่อสังคมไม่ใช่ต่อการเมือง

๒. สื่อต้องมีมาตรฐานทางสังคมเพื่อตรวจสอบการเข้ามาแทรกแซงของรัฐกิจ

“ต้องย้ำในเจตนาสิทธิเสรีภาพของสื่อที่มีต่อสังคมไม่ใช่ต่อการเมือง ถ้าเรามองว่าสื่อมีความรับผิดชอบต่อสังคม สื่อเป็นส่วนหนึ่งของประชาสังคม ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมการเมืองแล้ว สื่อจะสามารถที่จะแสดงทัศนะบอกความจริงให้ทุกฝ่าย สังคมจะได้รู้วาทะโก่งโก่งอย่างไร คนดีได้อย่างไร ในทางวิชาชีพผมคิดว่าต้องมอง 2 ระยะ เรื่องคนต้องอยู่ที่จริยธรรมและศีลธรรมของสื่อ แต่ในของเรื่องสังคมองค์กรของสื่อต้องหันกลับมาดูว่าเข้มแข็งแค่ไหนในการตรวจสอบสื่อด้วยตัวเอง ถ้าสื่อมีสิทธิในการนำเสนอข้อมูลทุกทาง สื่อก็ต้องมีหน้าที่ต่อตัวเองคือจรรยาบรรณ และต้องมีองค์กรที่ดูแลกันเอง ไม่ใช่พิทักษ์สื่อด้วยกัน”

“เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมคิดว่าอยู่ที่ประเด็นทางสังคมที่จะทำให้สื่อตระหนัก มาตรการทางกฎหมายผมไม่คิดว่าจะเป็นทางออก แต่สังคมต้องตื่นตัวเรื่องมาตรการทางสังคม เพราะสื่อเองก็เคยถูกมาตรการทางกฎหมายแทรกแซง และสื่อต้องระวังในเรื่องของการหลงทาง หลงทิศทางเรื่องการเมืองในประเด็นเชิงโครงสร้าง แต่ไม่คิดถึงภาคประชาชนในเชิงพื้นที่ จนทำให้คนยากจน ด้อยโอกาส ไม่ว่าเรื่องของฐานทรัพยากร เกษตร แรงงาน ไม่มีพื้นที่ในสื่อเลย” (อินเทอร์เนต, ๒๕๕๒)

๒.๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพล

อิทธิพล (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒) มีความหมาย น. กำลังที่ยังผลให้สำเร็จ, อำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์, อำนาจที่สามารถบันดาลให้ผู้อื่นต้องคล้อยตามหรือทำตาม, อำนาจที่สามารถบันดาลให้เป็นไปได้ต่าง ๆ เช่น อิทธิพลของดวงดาว, อำนาจนอกเหนือหน้าที่ เช่น ใช้อิทธิพลบังคับให้ยอม.

องค์ประกอบความหมายของ "ผู้มีอิทธิพล"

๑. เป็นบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่สามารถชักนำด้วยคำพูด หรือ กำลัง ชูเชิญ บังคับผู้อื่นให้กระทำการหรืองดกระทำการ

๒. เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมส่อสมผู้คน อาวุธ ไม่ว่าจะบุคคลในเครื่องแบบประชาชน กลุ่มข้าราชการ พนักงานของรัฐ หรือแก๊งต่าง ๆ เพื่อใช้อำนาจบีบบังคับ ชูเชิญให้ผู้อื่นกระทำการหรืองดกระทำการ

๓. เป็นบุคคลที่มีฐานความผิดเข้าข่ายพฤติการณ์ที่สำคัญ ๑๕ ประการ ได้แก่

- (๑) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- (๒) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลในการฮั้วประมูลและ ชัดขวางการเสนอ/แข่งขันราคาในการประมูลงานของทางราชการ
- (๓) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์ จากคิวรถจักรยานยนต์ และรถยนต์รับจ้างผิดกฎหมาย
- (๔) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์จากโรงงาน ร้านค้า สถานบริการ และสถานประกอบการต่าง ๆ
- (๕) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลลักลอบขนสินค้าหนีภาษีน้ำมันเถื่อน น้ำมันปาล์มเถื่อน บุหรี่/สุราเถื่อน และรับเคลียร์การนำเข้าสินค้าผิด กฎหมาย
- (๖) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลลักลอบจัดให้มีบ่อนการพนัน โต๊ะพนันบอล หวยใต้ดิน จับยี้กัตุ้เกมสไฟฟ้า
- (๗) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลค้าหญิงและเด็ก บังคับค้าประเวณีโสเภณีเด็ก
- (๘) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลลักลอบนำคนเข้า-ออกและอยู่ในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย
- (๙) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนไปทำงานต่างประเทศ
- (๑๐) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลหลอกลวงต้มตุ๋นนักท่องเที่ยว
- (๑๑) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลมือปืนรับจ้าง
- (๑๒) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลรับจ้างทวงหนี้ด้วยการข่มขู่หรือใช้กำลัง
- (๑๓) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลลักลอบค้าอาวุธ
- (๑๔) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลที่บุกรุกที่ดินสาธารณะ และหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๕) แก๊งค์ผู้มีอิทธิพลเรียกรับผลประโยชน์จากการรับเคลียร์หรือคุ้มครองการกระทำผิดบนเส้นทางหลวงและหรือสาธารณะ

อิทธิพล คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำรงตนด้วยการกระทำการด้วยตนเอง หรือใช้จ้าวาน สนับสนุนการกระทำการใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรืออยู่เหนือกฎหมาย ผลของการกระทำนั้นเป็นบ่อนทำลายเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ชัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นอุปสรรคขัดขวาง การดำเนินการตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือทำลายคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่วน รวม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยั้งที่รัฐจะต้องดำเนินการดูแลให้มีการปฏิบัติตาม กฎหมาย คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งจัด ระบบงานการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเท่าเทียม (อินเทอร์เนต, ๒๕๕๓)

ดังนั้น อิทธิพลจึงเป็นอำนาจชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในตัวคน หรือสิ่งเหนือธรรมชาติอื่นใด ซึ่งสามารถบันดาลให้บุคคลทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่อำนาจนั้นต้องการ หรือบันดาลให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นไปตามอิทธิพลของอำนาจนั้น โดยอิทธิพลนั้นจะมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบของบุคคลและสิ่งอื่นใดนั้น

๒.๓ การสื่อสารมวลชนในประเทศไทย

ประวัติโทรทัศน์ในประเทศไทย

กิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยก็มีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย โทรทัศน์ถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลและบทบาทต่อผู้ชมสูง ด้วยคุณสมบัติที่สามารถให้ได้ทั้งภาพ เสียง ความรวดเร็ว ความสมจริง ทำให้ความนิยมในโทรทัศน์เพิ่มขึ้น จนปัจจุบัน สื่อโทรทัศน์ก็ถือเป็นสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสังคมมาก สื่อโทรทัศน์ในประเทศไทยมีวิวัฒนาการแบ่งออกได้เป็น ๖ ยุค คือ

๑. ทศวรรษ ๒๔๙๐ ยุคบุกเบิกโทรทัศน์ไทย (๒๔๙๑ - ๒๔๙๙)
๒. โทรทัศน์กับเครื่องมือทางการเมือง (พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๙)
๓. เด็บโตและการก้าวสู่โทรทัศน์ระบบสี (๒๕๑๐ - ๒๕๑๙)
๔. การพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (๒๕๒๐ - ๒๕๒๙)
๕. ยุคทองของโทรทัศน์ไทย (๒๕๓๐ - ๒๕๓๙)
๖. การแข่งขันทางธุรกิจภายใต้เศรษฐกิจยุคพองสบู่แตก

ปี ๒๔๙๓ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้อ่านบทความของ สรรพศิริ วิริยศิริ เจ้าหน้าที่ข่าวต่างประเทศของกรมโฆษณาการ เกี่ยวกับปรากฏการณ์การประดิษฐ์โทรทัศน์ในยุโรปและอเมริกา ทำให้ จอมพล ป. มีความคิดที่อยากจะตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทยบ้าง เพื่อใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข และเป็นเครื่องมือตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามและเสริมอิทธิพลทางการเมืองให้กับตัวเอง

ในตอนแรกจะจัดตั้งสถานีโทรทัศน์โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน แต่เนื่องจากประเทศยังประสบปัญหาด้านการเงินอยู่ จนมีคนคัดค้านเรื่องนี้พอสมควร สุดท้ายจึงมีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ขึ้นภายใต้ บริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียน ๒๐ ล้านบาท มีการส่งเจ้าหน้าที่ไปดูงานและฝึกอบรมด้านโทรทัศน์ที่บริษัท อาร์ซีเอ ประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีการประกวดราคาเครื่องรับส่งโทรทัศน์และการเตรียมงานด้านเทคนิคโทรทัศน์ขึ้น และในช่วงทศวรรษนี้เอง กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์ วิทยุโทรทัศน์ ขึ้นใช้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำวิทยุโทรทัศน์เข้ามาเป็นครั้งแรกคือ นายประสิทธิ์ ทวีสิน ประธานกรรมการบริษัทวิทยุวิทยุและโทรภาพ โดยนำเครื่องส่ง ๑ เครื่อง เครื่องรับ ๔ เครื่องหนักกว่า ๒ ตัน ทำการทดลองให้คณะรัฐมนตรีชมเป็นครั้งแรกที่ทำเนียบรัฐบาล และต่อมาเมื่อ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เปิดให้ประชาชนที่ศาลาเฉลิมกรุง ได้มีผู้ชมอย่างล้นหลามด้วยเป็นของแปลกใหม่ โดยในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๘ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ทำพิธีเปิดสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหมขึ้นเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย และมีนายจ่านอง รัชสกุล เป็นหัวหน้าสถานีคนแรก ซึ่งออกอากาศในระบบขาวดำ รายการในระยะแรกเป็นรายการเพื่อความบันเทิง เช่น นาลิเกมาเล่นสดออกทีวี มีรายการสนทนา รายการตอบคำถามชิงรางวัล และละคร เป็นต้น

โทรทัศน์กับเครื่องมือทางการเมือง (พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๙)

ในยุคนี้โทรทัศน์ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและการเมือง ระหว่าง จอมพล ป. พิบูลสงคราม และ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจได้จากการปฏิวัติและได้ริเริ่มแนวคิดในการจัดตั้ง สถานีโทรทัศน์แห่งที่ ๒ ขึ้นในประเทศไทย โดยใช้งบประมาณจากหน่วยงานทหารในการจัดตั้ง สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ (ระบบขาวดำ) ขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างสัมพันธ์ระหว่างทหาร และประชาชน และได้ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๑ (ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ กองทัพบกช่อง ๗ ขาวดำ ได้เปลี่ยนมาออกอากาศในระบบสีภายใต้ชื่อสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕)

ดังนั้น ในยุคนี้จึงมีโทรทัศน์ในไทยแล้ว ๒ ช่อง คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ บางขุนพรหม และ ตั้งสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ (ระบบขาวดำ)

ยุคเติบโตและการก้าวสู่โทรทัศน์ระบบสี (๒๕๑๐ – ๒๕๑๙)

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ เริ่มแพร่ภาพ ออกอากาศในระบบสีเป็นสถานีแรกในประเทศไทย ภายใต้การดำเนินการของบริษัทกรุงเทพและวิทยุ จำกัด ซึ่งได้รับสัมปทานจากกองทัพบก โดยออกอากาศการถ่ายทอดการประกวดนางสาวไทยเป็น รายการแรก

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๓ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ เริ่มออกอากาศอย่างเป็นทางการในระบบสี ถือเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งที่ 2 ของประเทศไทยที่ออกอากาศในระบบสี ภายใต้การ ดำเนินการของบริษัทบางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด

ในระหว่างนั้น ช่วงปี ๒๕๑๑ เมื่อมีโทรทัศน์แล้ว ๓ ช่อง จึงมีความคิดก่อตั้งทีวีพูล หรือ โทรทัศน์รวมกันเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อให้โทรทัศน์แต่ละช่องได้ร่วมถ่ายทอดเหตุการณ์สำคัญ ด้วยกัน โดยใช้ทรัพยากรเดียวกัน จึงมีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๑ และมีพลตรีประสิทธิ์ ชื่นบุญ เป็นประธานคนแรก เมื่อมีโทรทัศน์สีเกิดขึ้นสองช่อง ทำให้โทรทัศน์ระบบ ขาวดำ จึงต้องปรับตัวเองเพื่อให้แข่งขันได้ในตลาด และในปี ๒๕๑๗ ถือเป็นปีแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้ง ใหญ่ ด้านเทคโนโลยีโทรทัศน์ของประเทศไทย เพราะสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศในระบบขาวดำ ๒ ช่อง ที่มีอยู่เดิมได้เปลี่ยนระบบออกอากาศมาเป็นระบบสี คือ

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง ๔ (ระบบขาวดำ) เปลี่ยนมาเป็น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๙ (ระบบสี) และ

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ (ระบบขาวดำ) เปลี่ยนมาเป็น สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง ๕ (ระบบสี)

การควบคุมสื่อทีวี

ในปี ๒๕๑๙ เมื่อเกิดเหตุการณ์ ๖ ตุลา ช่อง ๙ เป็นช่องเดียวที่รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเกิดผลกระทบต่อรัฐบาล และรัฐบาลรู้ถึงอิทธิพลของทีวีในการสื่อสาร ดังนั้น จากเหตุการณ์นั้นทำให้

- กรรมการผู้จัดการและทีมข่าวถูกปลด
- รัฐบาลควบคุมสื่อ กำหนดเนื้อหารายการที่เสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ให้ออกอากาศข่าวภาคค่ำตอน ๒๐.๐๐ น.
- ให้บันทึกเทปรายการที่เกี่ยวกับการเมืองล่วงหน้า
- ยุบช่อง ๙ เปลี่ยนเป็น สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท. ในรูปแบบรัฐวิสาหกิจ

การพัฒนาธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (๒๕๒๐ – ๒๕๒๙)

เมื่อเกิดโทรทัศน์สีแล้ว ทุกช่องก็ต่างต้องแข่งขันกันอย่างเต็มที่ โดยสถานีโทรทัศน์ทุกช่องแข่งกันปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพพระบสีของตัวเอง แต่จากเหตุการณ์ที่เริ่มมีการควบคุมสื่อในการนำเสนอข่าวสารมากขึ้น และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองก็ถูกควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มุ่งเน้นนำเสนอความบันเทิง และมุ่งผลิตรายการที่จะทำให้ได้ผลกำไรทางธุรกิจ ซึ่งในยุคสมัยนี้มีการนำเข้าละครจีนที่เป็นหนังชุดหลายเรื่องจนได้รับความนิยมและสร้างเรตติ้งให้สถานีโทรทัศน์อย่างมาก และทางด้านบริษัทไทยโทรทัศน์นั้นถูกยุบด้วยเหตุผลว่าขาดทุน และก่อตั้งขึ้นเป็นองค์การสื่อสารมวลชนมาบริหารงานสถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ แทน

ยุคทองของโทรทัศน์ไทย (๒๕๓๐ – ๒๕๓๙)

ทศวรรษนี้ถือเป็นยุคทองของกิจการโทรทัศน์ไทยเนื่องจากเป็นทศวรรษที่ประเทศไทยมีครบทั้งโทรทัศน์ประเภทรับชมได้โดยไม่เสียค่าสมาชิก หรือ ฟรีทีวี (Free TV) และโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิก (Subscription TV) นอกจากนี้ยังเป็นช่วงที่เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในช่วงขาขึ้น ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมโทรทัศน์ในประเทศไทยเติบโตเป็นอย่างมาก และทศวรรษนี้มีเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เกิดขึ้น ดังนี้

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ มีการทดลองออกอากาศสถานีโทรทัศน์สีแห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งเป็นสถานีที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลของประเทศญี่ปุ่น เพื่อทำหน้าที่เป็นสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการสู่ประชาชน และเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมไปถึง เสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ตลอดจนเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่ายให้แก่สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาค ในเครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ (ปัจจุบันก็คือ ส.ท.ท ๑๑)

นอกจากนี้ ยังมีการก่อตั้งโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกขึ้น ๓ รายคือ

เดือนตุลาคม ๒๕๓๒ สถานีโทรทัศน์ ไอพีซี เคเบิล ทีวี เริ่มดำเนินกิจการธุรกิจโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกรายแรกของประเทศ ภายใต้การดำเนินงานโดย บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล บอร์ดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด

ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ สถานีโทรทัศน์ ไทยสกาย เคเบิล ทีวี เริ่มดำเนินกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิก ภายใต้การดำเนินการของบริษัทสยามบอร์ดคาสติ้ง จำกัด (ต่อมาสถานีโทรทัศน์ไทยสกาย เคเบิล ทีวี ได้ยุติการดำเนินธุรกิจลงในปี ๒๕๔๐ เนื่องจากประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ)

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ บริษัทยูทีวี เคเบิล เน็ตเวิร์ค จำกัด เริ่มดำเนินการธุรกิจโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกในนามของ ยูทีวี

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี เริ่มดำเนินการออกอากาศสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวี ภายใต้ปรัชญาทีวีเสรี โดยมีบริษัทสยามเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด เป็นผู้รับสัมปทาน และดำเนินการบริหารสถานี ต่อมาสถานีโทรทัศน์ไอทีวี มีการเปลี่ยนสมาชิกผู้ถือหุ้น และการซื้อขายกิจการผ่านตลาดหลักทรัพย์ จนภายหลังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้ต้องเปลี่ยนชื่อ เป็นสถานีโทรทัศน์ระบบยูเอชเอฟทีไอทีวีและเข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักนายกรัฐมนตรี จากนั้นในเวลาต่อมา สถานีโทรทัศน์ระบบยูเอชเอฟทีไอทีวีต้องยุติการออกอากาศไป โดยช่องสัญญาณดังกล่าวได้นำมาใช้ส่งสัญญาณสถานีโทรทัศน์สาธารณะช่องทีพีบีเอสแทน

นอกจากนี้ ในยุคนี้ เป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศเติบโต สื่อมีรายได้มากขึ้นจากเม็ดเงินของโฆษณาจากภาคธุรกิจ ทำให้สื่อโทรทัศน์มีเงินลงทุนในการผลิตรายการดีๆ และมีคุณภาพมากขึ้น ในช่วงนี้ มีการผลิตรายการต้นทุนสูง เช่น ละครที่มีการลงทุนมาก ไปถ่ายทำต่างประเทศ รายการต้นทุนสูง ถ่ายทำนอกสถานที่ หรือแม้แต่ข่าวภาคภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม รายการโทรทัศน์ก็ยังมุ่งเน้น “ความบันเทิง” อยู่นั่นเอง จึงสะท้อนให้เห็นว่า รากฐานของรสนิยมในการชมโทรทัศน์ที่ “ต้องการความบันเทิง” มากกว่าอย่างอื่นนั้นเป็นเพราะตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของการมีโทรทัศน์ในไทย รายการก็เน้นความบันเทิงมาตั้งแต่แรก โดยมีปัจจัยทั้งรายการบันเทิงผลิตได้ง่าย ต้นทุนไม่สูง ประกอบกับ การควบคุมเรื่องการเมืองและการนำเสนอข่าวสารทำให้โทรทัศน์ไม่ยอมเจ็บตัว อีกทั้งรายการบันเทิงสามารถสร้างกำไรทางธุรกิจให้สถานีโทรทัศน์ได้มาก ตามแนวคิด โทรทัศน์เชิงพาณิชย์ ที่ประเทศไทยคงได้แนวคิดมาจากการไปฝึกและดูงานจากบริษัท RCA ของสหรัฐ ซึ่งมีระบบโทรทัศน์เชิงพาณิชย์ ทำให้การชมโทรทัศน์ในไทยมุ่งเน้นในเรื่อง “ความบันเทิง” ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การแข่งขันทางธุรกิจภายใต้เศรษฐกิจยุคฟองสบู่แตก

สภาพเศรษฐกิจในทศวรรษ ๒๕๔๐ ส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย โดยสถานีโทรทัศน์ต่างต้องปรับตัวและการบริหารสถานีให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเขตเศรษฐกิจในยุคฟองสบู่แตก เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับกิจการโทรทัศน์ในทศวรรษนี้ มีดังนี้

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕ ได้จัดตั้งโครงการ Thai TV Global Network ขึ้นเพื่อเผยแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ไทยผ่านดาวเทียมไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ยูทีวี และ ไอบีซี ตัดสินใจรวมกิจการกันเนื่องจากไม่สามารถแบกรับภาระทางการเงินที่เกิดจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในขณะนั้น โดยได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อเป็น บริษัท ยูไนเต็ด บอร์ดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และออกอากาศโทรทัศน์ประเภทบอกรับเป็นสมาชิก ภายใต้ชื่อยูบีซี (ต่อมาในปี ๒๕๔๙ ยูบีซีได้มีการเปลี่ยนผู้ถือหุ้นใหญ่ และเปลี่ยนชื่อมาเป็น ทูริวิชั่นส์)

เดือนมิถุนายน ๒๕๔๘ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยได้เริ่มทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และภายหลังเปลี่ยนชื่อมาเป็น บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) โดยสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๙ อสมท.ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ ทวี

๒.๔ บทบาท อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไว้ ดังนี้

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑)

ฯลฯ

(๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

(๗)

ฯลฯ

(๑๑) “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ

มาตรา ๑๓๐ ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ไหนใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา ๑๓๒ เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือ ที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิง หรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(๒) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าจะได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการค้น

(๓) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลซึ่งถูก หมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้วให้ถือว่าปฏิบัติ ตามหมาย

(๔) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าวใน (๒) และ (๓)

มาตรา ๑๓๓ พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุ อันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดีให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมาย แล้วให้ถามปากคำบุคคลนั้นไว้

การถามปากคำนั้นพนักงานสอบสวนจะให้ผู้ให้ถ้อยคำสาบานหรือปฏิญาณตัวเสียก่อนก็ได้ และต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยพยานบุคคล

ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนตักเตือน พุดให้ท้อใจหรือใช้กลอุบายอื่นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลใดให้ถ้อยคำ ซึ่งอยากได้ด้วยใจความเต็มใจ

มาตรา ๑๓๔ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกการสอบสวนตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยการสอบสวน และให้เอาบันทึก เอกสารอื่นซึ่งได้มาอีกทั้งบันทึกและเอกสารทั้งหลาย ซึ่งเจ้าพนักงานอื่นผู้สอบสวนคดีเดียวกันนั้นส่งมารวมเข้าสำนวนไว้

มาตรา ๑๔๐ เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบการสอบสวน เห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้

(๑) ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดและความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๓ ปี ให้พนักงานสอบสวนงดการสอบสวน และบันทึกเหตุที่ตนนั้นไว้ แล้วให้ส่งบันทึกพร้อมกับสำนวนไปยังพนักงานอัยการ

ถ้าอัตราโทษอย่างสูงเกินกว่าสามปี ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งความเห็นที่ควรให้ในการสอบสวน

(๒) ถ้ารู้ตัวผู้กระทำความผิด ให้ใช้บัญญัติในสี่มาตราต่อไปนี้ คือ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๓ และมาตรา ๑๔๔

ธาริต เพ็งดิษฐ์ (๒๕๕๕) กล่าวว่า คำว่า “สอบสวน” ประกอบด้วยคำว่า “สอบ” กับ คำว่า “สวน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ คำว่า สอบ หมายถึง ตรวจ ทดลอง เปรียบเทียบหรือไล่เลียงเพื่อหาข้อเท็จจริง อย่างไรก็ตาม สำหรับในทางกฎหมายแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๑) การสอบสวน (Inquiry) หมายถึง “การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ”

ส่วนผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนนั้น คือ “พนักงานสอบสวน” ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๖) หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน ทั้งนี้ หากเป็นคดีความผิดอาญาทั่วไปที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร ผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป แต่หากเป็นความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยแต่ได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ ได้แก่ อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาราชการแทน รวมถึงพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดที่ได้รับมอบให้ทำการสอบสวนแทน

กล่าวโดยสรุป การสอบสวนจึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ของพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ

๒.๕ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การุณย์ มีถม (๒๕๔๐) ศึกษาอิทธิพลของข่าวหน้าหนึ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน : กรณีศึกษาข่าวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ โดยการศึกษาในประเด็นของกระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน และอิทธิพลของข่าวหน้าหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันมีการคัดเลือกและกลั่นกรองข่าวเป็นลำดับขั้น จากผู้สื่อข่าวไปยังหัวหน้าข่าว จากนั้นข่าวจึงถูกส่งไปยังผู้เรียบเรียงข่าว และผู้ที่ตัดสินใจในการพิจารณาคัดเลือกข่าวเป็นคนสุดท้าย ได้แก่ หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกและกลั่นกรองข่าวนี้นี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านการข่าวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตามการคัดเลือกและกลั่นกรองข่าวต้องทำในระยะเวลาอันจำกัด

ส่วนในประเด็น อิทธิพลของข่าวหน้าหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน นั้น ผลการศึกษาพบว่า ข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน มีอิทธิพลต่อการ

ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนค่อนข้างน้อยเนื่องจากเนื่องจากเนื้อหาข่าวที่มีสาระเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ส่วนใหญ่เป็นไปในทางสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ส่วนเนื้อหาที่มีสาระไปในทางกีดกันการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนมีอยู่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบแล้วน้อยกว่าเนื้อหาที่มีสาระไปในทางสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนถึงเกือบ ๓ เท่า

พูนสุข ธรรมรัตน์ (๒๕๓๖) ศึกษาบทบาทของบรรณาธิการข่าวสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙ และ ๑๑ ต่อการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการศึกษาความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะของข่าวโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาประเทศ แนวทางการพิจารณาคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหา รูปแบบข่าว และทิศทางการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง รูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาข่าวโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาประเทศ วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวพัฒนาที่ปรากฏทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง ๕ ช่อง ผลการวิจัยพบว่าบรรณาธิการข่าวมีบทบาทใน การคัดเลือกข่าวโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาประเทศเพียงบางส่วนเท่านั้น บรรณาธิการข่าวไม่สามารถคัดเลือก นำเสนอรูปแบบ และเนื้อหาข่าวพัฒนาตามแนวคิดเห็นของตนได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจาก มีข้อจำกัด ๓ ประการ คือ นโยบายสถานี ระบบธุรกิจ และนโยบายการเมือง

บทบาทของสื่อในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

ประมาณ เลื่องวัฒนะวานิช (พ.ศ.๒๕๕๕, การบรรยายในหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ ๓) กล่าวว่า

- “สื่อมีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมมาก” จากเดิมที่กระบวนการยุติธรรม (ศาล) มีความเข้มแข็งมาตลอด แต่วิวัฒนาการของสังคม ทำให้ในอดีตที่ผ่านมา “อำนาจตำรวจลับฟ้า” และ “เส้นทางของความยุติธรรม เต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ และน้ำตา” (สัญญา ธรรมศักดิ์) และการปฏิวัติครั้งสุดท้ายเมื่อกันยายน ๒๕๔๙ ยิ่งทำให้กระบวนการยุติธรรมเข้าไม่ถึงประชาชน จึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อ

- กระบวนการยุติธรรมช้า จึงทำให้ประชาชนต้องไปอาศัยสื่อ
- จำนวนผู้ปฏิบัติงานด้านการอำนวยความสะดวกให้สังคมด้านตรงมีจำนวนไม่เพียงพอ ทั้งตุลาการ ตำรวจสืบสวน สอบสวน อัยการ ทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วม

- ทุกวันนี้พึ่งสื่ออย่างเดียว ทั้งกระบวนการยุติธรรม และรัฐบาล เพราะสื่อตอบทุกอย่าง เช่น ยุคก่อน ไอทีวี เป็นสื่อที่เข้าไปตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตามที่มีผู้ร้องเรียน ทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- สื่อที่ดีทำให้คนที่เกี่ยวข้องมีสติ บางครั้ง “สื่อล้ำเส้น ทำตัวเองเบ็ดเสร็จ เป็นทั้งอัยการและผู้พิพากษา”

- คนไทยลืมนง่าย ไม่เคยถือโทษโกรธใคร แต่ต้องให้ทุกคนรู้สิทธิ หน้าที่ของตนเอง บ้านเมืองจะไม่มีปัญหา

บทที่ ๓

กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาโดยมีกรอบแนวคิด วิธีการศึกษา และมีผลการศึกษา ดังนี้

๓.๑ กรอบแนวคิด วิธีการศึกษา

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการศึกษา ทำการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ที่มีต่ออิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ในการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวน : กรณีศึกษาข่าวการทำแท้งราย นางแบบ หมวย แมกซิม (นางสาวพิลาวรรณ อารีรอบ) เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนใน ๔ ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๑) ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษ
- ๒) ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน
- ๓) ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนและติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด
- ๔) ขั้นตอนการเสนอความเห็นทางคดีต่อพนักงานอัยการ

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา ศึกษาจากข้อมูล ๒ ประเภท คือ

- ๑) ข้อมูลปฐมภูมิ ทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างบุคลากรในหน่วยงาน กระบวนการยุติธรรมและสื่อ จำนวนรวม ๑๓ คน ประกอบด้วย ผู้พิพากษา, อัยการ, ตำรวจ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น, ทนายความ หน่วยละ ๑ คน ตำรวจ จำนวน ๓ คน และสื่อโทรทัศน์ จำนวน ๒ คน
- ๒) ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาจากสถิติข้อมูลการร้องเรียนเกี่ยวกับคดีอาญา และการรับคำร้องทุกข์ของพนักงานสอบสวนในเขตกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์

- ๕.๑ โทรทัศน์ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย (ฟรีทีวี) คือ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑ และไทยพีบีเอส
- ๕.๒ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ผู้พิพากษา, อัยการ, ตำรวจ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น และทนายความ
- ๕.๓ สื่อโทรทัศน์ หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพด้านสื่อสารมวลชนเฉพาะทำงานด้านโทรทัศน์

๓.๒ ผลการศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและสื่อ จำนวนรวม ๑๔ คน ประกอบด้วย อัยการ, พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น, ทนายความ หน่วยละ ๑ คน ผู้พิพากษา จำนวน ๒ คน ตำรวจ จำนวน ๓ คน และสื่อโทรทัศน์ จำนวน ๒ คน ผลการสัมภาษณ์ปรากฏตามสรุปคำสัมภาษณ์โดยจัดแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๓.๒.๑ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม (ผู้พิพากษา, อัยการ, ตำรวจ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น, ทนายความ)

สรุปคำสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑ ผู้พิพากษาคคนที่ ๑

ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอน ๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

สำหรับในคดีอาญาเรื่องเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์แล้ว คิดว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะแตกต่างกัน คือ กรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนอย่างมาก กล่าวคือ หากมีการเสนอข่าวพนักงานสอบสวนจะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและหาตัวผู้กระทำความผิดโดยเร็วเนื่องจากส่วนหนึ่งเกิดจากกระแสสังคมที่คาดหวังว่าตำรวจจะหาตัวคนร้ายได้ พนักงานสอบสวนก็จะเร่งรัดการทำงานเพราะถือว่าเป็นที่จับตามองในสังคม และน่าจะส่งผลให้พนักงานสอบสวนระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถูกจับตามองจากสังคมและจะทำให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต

นอกจากนี้จากการที่สื่อโทรทัศน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนดังกล่าวก็มีทั้งผลดี และผลเสีย **ผลดี** อาจเป็นกลไกที่ทำให้พนักงานสอบสวนทำงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและปฏิบัติงานด้วยความสุจริต มีความระมัดระวังมากขึ้นในการทำงาน **ผลเสีย** หากผู้ต้องหาไม่ใช่คนกระทำความผิดอาจทำให้ผู้ถูกกล่าวหาถูกสังคมพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วทั้งที่ไม่เป็นความจริง

ในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบเมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว ควรปฏิบัติ

หน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ชื่อสัตย์สุจริตและพยายามค้นหาความจริงรวบรวมพยานหลักฐานละเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ศาล

ในเรื่องของการรับรู้/ติดตามข่าวสารด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์นั้น เคยรับรู้/ติดตามข่าวสาร ช่อง ๓ รายการ เรื่องเด่นเย็นนี้ ข่าวสามมิติ ช่วงค่ำ และช่วงสี่ทุ่ม

สำหรับการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ คดีของ “หมวย แม็กซิม” กรณีทำแท้งนั้น เคยติดตามแต่ไม่ได้รับฟังรายละเอียดมากทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าผลคดีในชั้นพนักงานสอบสวนจะเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๒ ผู้พิพากษาคนที่ ๒

ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ๑) ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) ขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) ขั้นตอนการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด และ ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

ในคดีอาญาเรื่องเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ มีความเห็นว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะแตกต่างกัน เพราะในกรณีที่คดีออกสื่อจะได้รับความเอาใจใส่และความตั้งใจในการทำคดีจากพนักงานสอบสวนมากกว่า และการที่สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนดังกล่าวนั้นก็มิทั้งผลดี และผลเสีย คือ ในด้านของผลดี จะทำให้พนักงานสอบสวนตั้งใจในการทำการสอบสวนและน่าจะทำให้การสอบสวนมีความรวดเร็วมากขึ้น ส่วนผลเสียก็คือพนักงานสอบสวนอาจมีอคติไปตามความเห็นของสื่อหรือตามเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อ

นอกจากนี้เมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด คิดว่าพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบควรต้องพยายามไม่ให้เนื้อหาของข่าวมีอิทธิพลต่อดุลยพินิจในการดำเนินคดีด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์เคยรับรู้/ติดตามข่าวสารด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์ช่อง ๓ ตอนเช้า รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่วงเย็นรายการเรื่องเด่นเย็นนี้ และเคยติดตามการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ คดีของ “หมวย แม็กซิม” กรณีทำแท้ง แต่ไม่ละเอียดนัก จึงไม่สามารถวิเคราะห์ผลคดีในชั้นพนักงานสอบสวนได้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๓ พนักงานอัยการ

ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าปัจจุบันสื่อโทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอน ๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวน

รวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

สำหรับในคดีอาญาเรื่องเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์แล้ว เห็นว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะแตกต่างกัน คือ หากมีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนรับเรื่องราวร้องทุกข์ รวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการสรุปสำนวนการสอบสวนส่งพนักงานอัยการซึ่งเชื่อว่าพนักงานสอบสวนสามารถสืบสวนสอบสวนจนรู้ตัวผู้กระทำความผิดและทำความเข้าใจว่าสั่งฟ้องผู้ต้องหาส่งพนักงานอัยการ ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานในชั้นพนักงานสอบสวนจะเป็นไปด้วยความรวดเร็วกว่าคดีอาญาที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์

นอกจากนี้จากการที่สื่อโทรทัศน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนดังกล่าวก็มีทั้งผลดี และผลเสีย **ผลดี** ทำให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วขึ้น เพราะเป็นที่สนใจของสังคม **ผลเสีย** อาจก่อให้เกิดความกดดันในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้พนักงานสอบสวนสนใจทำคดีที่กำลังเป็นข่าวมากกว่าคดีทั่วไปที่ไม่ได้ออกสื่อ

ในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบเมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว พนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบไม่ควรออกแถลงข่าวในทันทีที่สื่อกำลังนำเสนอข่าว ควรรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้แน่ชัดก่อนแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์

ในเรื่องของการรับรู้/ติดตามข่าวสารด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์ ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้/ติดตามข่าวสาร ช่อง ๓ รายการ เรื่องเด่นเย็นนี้ ข่าวสามมิติ ช่วงค่ำ และช่วงสี่ทุ่ม

ส่วนการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ คดีของ “หมวย แม็กซิม” กรณีทำแท้งนั้น เคยติดตามอยู่บ้างแต่ไม่ได้ติดตามต่อว่าคดีถึงขั้นตอนใด คาดว่าน่าจะอยู่ระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๔ เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ช.

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้การรับรู้/รับรู้อาสาทางสื่อโทรทัศน์ในช่วงเวลา 18.00 – 11.00 น. ช่อง 3, 7 และ 9

สำหรับกรณีข่าวข่าวหมวย แม็กซิม ได้รับทราบรายงานข่าวที่เกิดขึ้นตามสื่อโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ แต่ไม่ได้ติดตามเป็นพิเศษ

มุมมองสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญา : สื่อโทรทัศน์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ โดยทั่วไป มิได้มีเฉพาะในกรณีการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนเท่านั้น เนื่องจากสื่อโทรทัศน์มีคุณลักษณะที่เป็นสิ่งเร้าที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชน อย่างแพร่หลายในวงกว้าง ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงข่าวสาร ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายและสะดวก แม้กระทั่งผู้ที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ยังสามารถติดตามข่าวต่างๆ ทางโทรทัศน์ได้

หากสื่อติดตามการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนอย่างใกล้ชิดเพื่อนำเสนอข่าวทั้ง ๔ ขั้นตอน คือ ตั้งแต่ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด รวมทั้งการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ซึ่งก็เสมือนมีผู้คอยติดตามการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา พนักงานสอบสวนต้องตอบคำถามในทุกประเด็นของผู้สื่อข่าว เพื่อที่ผู้สื่อข่าวจะนำกลับไปทำข่าวเสนอทางโทรทัศน์ ดังนั้นสื่อจึงเป็นเสมือนผู้มีอิทธิพลต่อการเร่งรัดการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในทุกขั้นตอน

ในระหว่างกรณีมีเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กลับไม่มีการเสนอข่าวทางโทรทัศน์เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ากระบวนการวิธีหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นไปในแนวปฏิบัติของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีต่าง ๆ แต่ความเห็นในประเด็นประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะแตกต่างกันหรือไม่ เห็นว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนในเรื่องนี้

สำหรับการที่สื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะมีผลดี/ผลเสียอย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ผลดีที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และทราบถึงความก้าวหน้าการดำเนินงานของตำรวจ และการเร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน เพื่อให้คดีมีความคืบหน้า เนื่องจากคดีที่ผู้สื่อข่าวนำเสนอในข่าวโทรทัศน์จะเป็นคดีที่สนใจของประชาชน และผลเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ก็คือ พนักงานตำรวจอาจต้องละวางคดีบางคดีไว้ก่อน เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนก่อนเป็นลำดับแรก ทำให้คดีอื่น ๆ ที่จะต้องดำเนินการล่าช้าออกไป

ดังนั้น พนักงานสอบสวน/ผู้บังคับบัญชาควรชี้แจงขั้นตอนการทำงานและการดำเนินคดีนั้นๆ ให้สื่อมวลชนผู้มาทำข่าวเข้าใจ และดำเนินคดีด้วยความรอบคอบ อีกทั้งเพื่อมิให้เกิดผลเสียแก่คดีอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในความสนใจก็จักต้องดำเนินการคู่ขนานกันไป

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๕ เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปท.

ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนเป็นอย่างมาก โดยจะมีอิทธิพลของการดำเนินคดีอาญาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ๑) ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำ

ความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา แต่ในรายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนนั้นไม่ได้ติดตามข้อมูลในเชิงลึก เนื่องจากโดยบทบาทอำนาจหน้าที่แตกต่างจากอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน จึงเป็นผลให้ไม่แน่ใจในรายละเอียดของการดำเนินการแต่ละขั้นตอนซึ่งทราบมาแต่เพียงกว้าง ๆ แต่ที่สำคัญผมเชื่อว่าสื่อโทรทัศน์นั้นมีบทบาทต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

หากจะสังเกตเหตุการณ์ที่ปรากฏทั่ว ๆ ไป ในคดีอาญาเรื่องเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ มีความเห็นว่าคุณภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนนั้นแตกต่างกัน เพราะการที่มีสื่อโทรทัศน์เข้าเสนอข่าวอาจทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการเสนอข่าวทางสื่อจะเป็นตัวควบคุมให้พนักงานสอบสวนทำงานอย่างรอบคอบรัดกุม ไม่เนิ่นช้า และการสอบสวนก็รวดเร็วขึ้น

การที่สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน มีความคิดว่ามีผลดี เพราะอาจเป็นตัวอย่างให้ผู้ที่ยังไม่กระทำความผิดคิดเกรงกลัวต่อกฎหมาย ในขณะเดียวกันหากสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดแล้ว พนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบควรจะเร่งปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมด้วย

สำหรับข่าวสารทางด้านอาชญากรรมและด้านอื่น ๆ ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้/ทราบทางโทรทัศน์สาธารณะช่องต่าง ๆ (ฟรีทีวี) ส่วนการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ ในคดีของ “หมวย แม็กซิม” กรณีทำแท้งไม่เคยทราบ จึงไม่ได้ติดตาม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๖ เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนอย่างยิ่ง เนื่องจาก เป็นต้นธารแห่งการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนและสังคม หากต้นธารนี้เป็นต้นธารแห่งการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณวิชาชีพและเมตตา จะช่วยจรรโลงสังคมให้มีสันติสุขได้ในระดับหนึ่ง สมตามคำที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” หรือ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ประเด็นสนับสนุนความเห็นข้อต่อไป คือ สังคมได้รับรู้ถึงการอำนวยความสะดวกผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่เขาไม่สามารถเรียกร้องจากหน่วยงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องได้ แต่ได้รับความยุติธรรมนั้นผ่านสื่อ จึงทำให้ความคาดหวังจากสื่อมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่งผลให้การทำงานของต้นธารต้องให้ความสำคัญกับสื่อมากขึ้น

สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในช่วงที่สื่อตีข่าว แต่หากแนวทางการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานมีไม่เพียงพอ สื่อก็จะไม่ให้ความสนใจ ต้นธารของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมก็จะใช้วิธีซื้อเวลา เพราะ คนไทยลืมนง่าย

กรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะแตกต่างกัน เนื่องจากประสิทธิภาพของสังคมยังไม่มีประสิทธิภาพ มักนำตนเองเป็นศูนย์กลาง ความมีจิตสาธารณะยังไม่ได้รับการปลูกฝังอย่างทั่วถึง จุดนี้ทำให้ผู้มีหน้าที่ “สื่อ” ให้ความสำคัญมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสนใจของสังคม เป็นเหมือนต้นทุนที่ทำแล้วไม่เกิดผล ไม่คุ้มที่จะดำเนินการ จึงไม่มีความต่อเนื่องการทำงาน

การที่สื่อโทรทัศน์มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน มีทั้งผลดีและผลเสีย อยู่ที่ผู้ทำหน้าที่เป็น “สื่อ” หากมีจรรยาวิชาชีพ ไม่หลงตนเอง ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้สังคม เพราะสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดข้อเท็จจริงได้เร็วที่สุด ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายที่สุด โดยการเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา หากมีความเห็นต้องเป็นความเห็นที่ให้ความรู้ต่อสาธารณะ เพื่อเป็นการเพาะบ่มแนวคิดและวิธีการสร้างคนคุณภาพให้สังคมได้ สื่อควรตระหนักในเสรีภาพที่มีพร้อมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการทำงานแบบ “รู้ว่าสิ่งที่ชาวบ้านอยากรู้คืออะไร แต่ควรเน้นให้ความสำคัญกับสิ่งที่ชาวบ้านควรรู้”

พนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่สังคม โดยชี้ให้เห็นคุณและโทษในการกระทำความผิดทางอาญา เพื่อช่วยกันสรรค์สร้างสังคม ไม่จำเป็นต้องไปเดินตามสื่อ

กรณีคดี “หมวย แม็กซิม” ในชั้นพนักงานสอบสวน สุดท้ายก็จะมีเพียงผู้ต้องหาคนเดียว คือ คนที่ไปทำแท้ง เพราะพยานหลักฐานของผู้เกี่ยวข้องในจุดต่างๆ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอ แต่ต้นธารนี้สามารถนำกรณีศึกษาไปให้ความรู้แก่สังคม ร่วมกับสื่อในการรณรงค์ต่อต้านการทำแท้งได้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๗ เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าสื่อโทรทัศน์มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะมีแนวโน้มในการขึ้นสูง เพราะการตีข่าวทำให้ทิศทางของสังคมเชื่อ เป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานสอบสวนไขว่เขว โดยอาจใช้ดุลยพินิจผิดพลาด ตามกระแสสังคมที่เกิดขึ้น

สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในทุกชั้นตอน โดยอาจจะมียากหรือน้อยเท่า นั้น เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่ในชั้นสอบสวนกับกระแสที่สื่อทำให้เกิดขึ้น อาจจะทำให้ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ ถูกกลบเกลื่อน ไม่ได้นำมาถูกใช้ในกระบวนการพิจารณา และกระแสของสื่ออาจทำให้การใช้ดุลยพินิจของ พนักงานสอบสวนถูกบิดเบือน สื่อเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างกระแสสังคมที่เป็นประโยชน์และเกิด กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมในสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะแตกต่างกันใน ๒ นัย เหมือนหรือต่างกัน ๒ ด้าน กล่าวคือ กรณีไม่มีสื่อชี้้นำ พนักงานสอบสวนจะดำเนินคดีอย่างไร ไม่มีการแทรกแซง/กดดัน แต่ขณะเดียวกันพนักงานสอบสวนอาจจะทำงานแบบผ่านๆ ไปก็ เพราะไม่มีการตรวจสอบจากสังคม รวมทั้งประเด็นในเรื่องงานล้นมือของพนักงานสอบสวน กรณีที่สื่อมีการเสนอข่าว ทำให้พนักงานสอบสวน ต้องใช้กำลังในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากมีการตรวจสอบทางสังคมจากสื่อ อาจทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ข้อมูลถูกเปิดเผยแล้ว การสืบสวนสอบสวนทางพยานหลักฐานจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก อาจจะมีการโยกย้าย ช้อนเร้น ปกปิด พยานหลักฐานได้

การที่สื่อโทรทัศน์มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน มีทั้งผลดีและผลเสีย
เหมือนเหรียญสองด้าน สื่อทำให้สังคมได้รับรู้ คดีถูกระตุ้น หากสื่อไม่เล่น ระยะเวลาจะทำให้สังคมลืม

พนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบต้องดำเนินการตามกระบวนการ ขั้นตอน
อย่างเคร่งครัด การให้ข้อมูลควรให้ข้อมูลเบื้องต้น ไม่จำเป็นต้องแถลงโดยโฆษกพยานหลักฐานทั้งหมดผ่าน
สื่อ ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องที่ไม่เกี่ยวข้องในรูปคดียุ่งยาก/เกิดความเสียหาย รวมทั้งกรณีที่ต้อง
หาข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมมีปัญหา/ยากลำบากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อมูลรายละเอียดได้ถูกสื่อขยายออกไป

กรณีคดี “หมวย แม็กซิม” ในชั้นพนักงานสอบสวน สื่อได้ทำให้แนวทางที่จะดำเนินการผิดเพี้ยนหายไป และทำให้สังคมมีมุมมองแตกต่างไป โดยอาจจะมีบางมุมมองว่า หมวย “กล้า” หรืออาจจะถูกหลงโทษตามกระบวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว อาจจะมีบทลงโทษทางสังคม, ศีลธรรมด้วย สื่ออาจจะกระตุ้นให้สังคมได้ปลุกจิตสำนึกให้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นก็ได้ ขึ้นอยู่กับการนำเสนอข่าว

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๘ นักการเมืองท้องถิ่น

สื่อโทรทัศน์ ย่อมมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน แต่ต้องขึ้นอยู่กับคดีว่าเป็นคดีที่ประชาชนหรือสังคมให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในขั้นตอนการ

รับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน และการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดยอมทำ ให้คดีดังกล่าว มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว แต่อาจจะไม่มีผลในการสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาเท่าที่ควร ซึ่งการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง น่าจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและผลทางคดีมากกว่า

นอกจากนี้คดีอาญาที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ จะมีความระมัดระวังในการ ดำเนินคดี มีการเร่งรัดการทำงาน แต่อาจจะทำให้ข้อเท็จจริงที่เสนอข่าวไปนั้น ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ในทางคดีของพนักงานสอบสวนได้เป็นบางเรื่อง ซึ่งพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาผู้รับผิดชอบ ควรมี การวางตนเป็นกลาง ให้ข้อเท็จจริงหรือเสนอข่าวอย่างระมัดระวัง

รายการโทรทัศน์หรือช่วงข่าวที่ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้หรือติดตาม คือ ช่อง ๓ และช่อง ๗ เป็นบางครั้ง ช่วงเวลาเช้าและกลางคืน โดยไม่เน้นรายการของใคร สำหรับคดีของ “หมวย แมกซิม” ไม่ได้ติดตามข่าว เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวและก็ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๙ นายความ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้การรับรู้/รับรู้ข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์เป็นประจำ ทางช่อง ๓ รายการ เรื่องเล่าเช้านี้ และเรื่องเด่นเย็นนี้ ช่วงเวลา ๖.๐๐ – ๘.๐๐ น. และ ๑๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.

สำหรับการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ คดีของ “หมวย แมกซิม” กรณีทำแท้ง ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ติดตามมาโดยตลอด ซึ่งในการที่สื่อโทรทัศน์ได้เข้ามาเสนอข่าวดังกล่าว ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าเกิดผล คดี ในชั้นพนักงานสอบสวน เพราะเมื่อปรากฏเป็นข่าว ในระยะเริ่มแรก พนักงานสอบสวนต้อง เคลื่อนไหวรูปคดี ดำเนินกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าตัวผู้ทำแท้ง ผู้พาไปในลักษณะให้การช่วยเหลือ หรือสนับสนุน รวมทั้งสถานที่ที่ทำการแท้ง อาจถูกดำเนินคดี แต่ถ้าข่าวสารเจียบหายไป ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ แน่ใจว่าจะมีการขับเคลื่อนต่อหรือไม่ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มที่หรือไม่ ไม่นั่นใจ

อย่างไรก็ตามจะเกิดผลดีอย่างแน่นอนถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และจะ เป็นผลเสียถ้าไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจะเกิดการย่อหย่อนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และ จะเกิดการเลียนแบบ เป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีกับเยาวชน

โดยสรุปบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ใช่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ สื่อ โดยส่วนใหญ่จะทราบข่าวสารต่าง ๆ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ช่อง ๕ ช่อง ๗ และช่อง ๙ รวมทั้ง ไทย PBS อีกด้วยและเป็นช่วงข่าวภาคค่ำ ซึ่งบุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวเห็นว่า ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนจับกุม ผู้กระทำความผิด และขั้นตอนของการมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาของ

พนักงานสอบสวน แต่ไม่ได้มีอิทธิพลเหนืออำนาจการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนโดยตรง เพียงแต่การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์จะส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเตือนให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งรัดการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว ซึ่งการที่สื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนดังกล่าวมีทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินคดี เนื่องจากการที่พนักงานสอบสวนต้องเร่งรัดดำเนินคดีอาจทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐานจนเสียรูปคดี หรือค้นหาพยานหลักฐานไม่พบบ้าง ซึ่งจะส่งผลต่อการที่พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องได้ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตได้ว่า คดีใดที่สื่อโทรทัศน์เข้ามานำเสนอข่าว ก็จะมีผลให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งดำเนินคดีอาญากว่าคดีอื่น ๆ โดยทั่วไป ส่วนผลของคดีในแต่ละคดีก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

๓.๒.๒ สรุปคำสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนหรือตำรวจ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๐ พนักงานสอบสวนคนที่ ๑

ปัจจุบันการเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนแน่นอนอย่างยิ่ง ทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี ซึ่งในทางที่ดีก็เป็นการช่วยติดตามพยานในคดีและทำให้พยานหลักฐานหลาย ๆ อย่างปรากฏขึ้น อันเนื่องมาจากข่าวสารที่แพร่หลายออกไป ส่วนในทางที่ไม่ดี คือ ทำให้คนร้ายรู้ตัว และมีการทำลายพยานหลักฐานในหลายด้าน ทั้งทางวัตถุ เอกสาร และพยานบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องดูด้วยว่าการออกสื่อหรือออกข่าวไปนั้นมีการเจาะลึกมากนักน้อยเพียงใดด้วย

ในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน โดยทั่วไปการเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์จะเข้ามามีผลต่อการดำเนินงานของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจแบ่งเป็นในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ซึ่งจะมีผลทำให้ต้องเร่งรับคำร้องทุกข์ ทั้งที่พยานหลักฐานยังไม่เกิดความชัดเจน และอาจจะทำให้เกิดความเสียหายในทางคดีได้ง่าย
๒. ขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์บางครั้งอาจทำให้พยานหลักฐานบางอย่างสูญหายหรือเสียหายได้
๓. ขั้นตอนการการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์อาจทำให้ผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด รู้ตัวและหลบซ่อนตัว ทำให้จับกุมตัวได้ยากขึ้น เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น
๔. ขั้นตอนการมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ในคดีที่แม้พยานหลักฐาน จะไม่สามารถยืนยันการกระทำความผิดได้ ก็ต้องเห็นสั่งฟ้องไป เพราะกลัวว่าจะถูกร้องเรียน

ในด้านผู้บังคับบัญชา นั้น การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับคดีอาญาที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้บังคับบัญชาอย่างแน่นอน เพราะทำให้ผู้บังคับบัญชาต้องเร่งรัดการดำเนินการทางคดี

เมื่อสื่อโทรทัศน์เข้ามานำเสนอข่าว ก็มีผลทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะที่เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและผู้บังคับบัญชา จะต้องเร่งรัดปฏิบัติให้มากขึ้น และใส่ใจในรายละเอียดให้มากขึ้นทุกขั้นตอน ซึ่งก็เป็นการปฏิบัติเหมือนคดีทั่วไป เพียงแต่เร่งรัดและใส่ใจในรายละเอียดให้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์สื่อโทรทัศน์ก็เคยมีการนำเสนอข่าว จนทำให้เกิดความเสียหายในทางคดี เพราะพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ สูญหายไป

ส่วนในคดีของ “หมวย แมกซิม” ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าต้องดำเนินคดีกับผู้ทำแท้ง และผู้ที่พาไปทำแท้งด้วย และพนักงานสอบสวนควรจะสั่งฟ้องทั้งหมดในกระบวนการ ซึ่งผลที่ได้ คือ ทำให้ได้รู้ว่าใครทำอะไร อย่างไร ส่วนผลเสีย คือ ทำให้มีการยกย้ายพยานหลักฐานออกจากที่เกิดเหตุ ทำให้ไม่สามารถจะฟ้องคดีได้ (ควรอาศัยกล้องวิดีโอวงจรปิดในจุดข้างเคียงเพื่อดูว่ามีการขนย้ายอะไรออกจากที่เกิดเหตุหรือไม่อย่างไร)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๑ พนักงานสอบสวนคนที่ ๒

ปัจจุบันการเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานสอบสวน ทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี ซึ่งในทางที่มีผลดีก็จะทำให้ประชาชนนั้นทราบว่าเขาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นดำเนินการในคดีไปถึงไหน อย่างไร ในบางกรณีก็ช่วยกระจายข้อมูลที่มีการกลั่นกรอง ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลของผู้ต้องหาหรือคนร้ายได้ในบางครั้ง ส่วนในทางที่เป็นผลเสีย คือ ทำให้การดำเนินการในลักษณะที่ยังไม่ได้รับการสืบสวนสอบสวนที่ชัดเจน ข้อมูลที่ถูกต้องกระจายไปยังประชาชนเกิดทำให้ผู้ที่มิได้กระทำความผิดเกิดความเสียหาย และในบางกรณีอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดของมวลชนที่ติดตามคดีได้

การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนโดยทั่วไปในแต่ละขั้นตอน จะมีผลต่อการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนบ้างในบางกรณี ดังนี้

๑. ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ไม่มีผลแต่อย่างใด เนื่องจากในการรับคำร้องทุกข์พนักงานสอบสวนนั้นมีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนอยู่แล้ว

๒. ขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อมีการเสนอข่าวसारอกไปทางสื่อมวลชนแล้ว จะทำให้เกิดการไหวตัวของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ต้องหาที่กำลังหลบหนี/ยังไม่ทราบว่าตนเองถูกร้องทุกข์ เกิดการไหวตัวและเตรียมพยานหลักฐานเท็จได้

๓. ขั้นตอนการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์มีผลกระทบ ใน ๒ ลักษณะ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน แต่ในส่วนของการสืบสวนในบางกรณีต้องการดำเนินการในลักษณะที่เป็นความลับ แต่สื่อมวลชนก็มีความพยายามเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในบางที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายในการสืบสวนจับกุมได้

๔. ขั้นตอนการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ไม่มีผลแต่อย่างใด เนื่องจากการสั่งสำนวนหรือความเห็นของคดีเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเท่านั้น

ในด้านผู้บังคับบัญชานั้น การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับคดีอาญาที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้บังคับบัญชาในบางกรณี เช่น การรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวนั้นกระทำการด้วยความรวดเร็ว แต่ในการดำเนินการของตำรวจนั้นต้องดำเนินการด้วยความละเอียด ผู้สื่อข่าวทำการรายงานทางสื่อด้วยความรวดเร็วแต่ข้อมูลนั้นไม่ถูกต้องชัดเจน ทำให้ในการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาผิดพลาดได้ หรือสั่งการให้ปฏิบัติในสำนวนคดีที่ผิดทาง

เมื่อสื่อโทรทัศน์เข้ามานำเสนอข่าว ก็มีผลทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะที่เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและผู้บังคับบัญชามีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างออกไป คือ หากมีการเสนอข่าวไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็จะให้ความสนใจในคดีนั้นมากกว่าคดีทั่วไป แต่การดำเนินการก็เป็นไปตามระเบียบอยู่แล้ว

การที่สื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน แม้จะทำให้คดีรวดเร็วขึ้นก็ตาม แต่อาจมีผลเสียทำให้น้ำหนักพยานหลักฐานเท่าที่รวบรวมได้ในคดีนั้นได้ สำหรับผลดีในบางครั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต้องการสื่อโทรทัศน์ในการประชาสัมพันธ์หาญาติผู้เสียชีวิต เพื่อจะได้รู้ถึงข้อมูลผู้เสียชีวิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ ส่วนผลเสียนั้น บางครั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต้องกระทำด้วยความลับเพราะอาจส่งผลเสียต่อพยานที่เกี่ยวข้องกับคดี รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลในทางคดีต่อสาธารณชน ถ้าพนักงานสอบสวนกระทำเกินขอบเขต อาจผิดกฎหมายเรื่องการเปิดเผยความลับในสำนวน ซึ่งเป็นผลเสียต่อคู่กรณีได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือถูกเกลียดชังได้ เพราะยังไม่ถือว่าคดีความดังกล่าวสิ้นสุดแต่อย่างใด ผู้ถูกกล่าวหายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์ตามกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์สื่อโทรทัศน์เคยมีการนำเสนอข่าว แต่ไม่มีผลทางคดีแต่อย่างใด แต่อาจจะได้รับการสนใจจากผู้บังคับบัญชาอยู่ในระยะแรก แต่หลังจากนั้นก็เป็นการดำเนินการตามระเบียบของการสอบสวน

ส่วนในคดีของ “หมวย แมกซิม” ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการที่มีการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์นั้น มีผลเสียมากกว่าผลดี เนื่องจากเมื่อมีการนำเสนอข่าวออกไปแล้วนั้น สถานประกอบการที่ทำแท้งก็จะรู้ตัวและจะทำลายหลักฐานที่จะเป็นประโยชน์ในการสอบสวนและสอบสวน เพื่อให้ได้หลักฐาน

อันจะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาในคดีนี้ โดยตัวเจ้าของ/แพทย์/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในสถานที่ทำแท้งดังกล่าว เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบก็จะมีได้พยานหลักฐานอันจะนำมาพิสูจน์ความจริงในกรณีมีผลเสียนี้ หากดำเนินการในลักษณะความลับก็ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการทางกฎหมายได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีการนำเสนอข่าวออกไปแล้วจะทำให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนนั้นไม่ได้ผล

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๒ พนักงานสอบสวนคนที่ ๓

การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน เพราะต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนของการสอบสวนอยู่แล้ว แต่มีผลในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนคดีอาญาที่ต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้ทราบตัวผู้กระทำความผิด รวมไปถึงการจับกุมตามกฎหมายเนื่องจากปัจจุบันนี้เป็นสังคมข้อมูลข่าวสารที่มีความรวดเร็ว ทันสมัย เมื่อเกิดเหตุคดีอุกฉกรรจ์/คดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน สื่อโทรทัศน์ก็จะติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นก็จะคอยกำกับ ควบคุม ตรวจสอบการทำงานของพนักงานสอบสวนให้ดำเนินการด้วยความรวดเร็ว จนในบางครั้งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนโดยทั่วไปในแต่ละขั้นตอน มีผลต่อการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนในขั้นตอนต่าง ๆ บางกรณี ดังนี้

๑. ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ไม่มีผลกระทบ เพราะระบบการสอบสวน มีการควบคุมโดยกฎหมาย หากไม่รับ/ไม่ดำเนินการ พนักงานสอบสวนมีความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอยู่แล้วนั้นมิระบียบปฏิบัติที่ชัดเจนอยู่แล้ว

๒. ขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อมีการเสนอข่าวสารออกไปทางสื่อมวลชนแล้ว มีผลกระทบอย่างแน่นอน เพราะต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ฉับไว เนื่องจากผู้บังคับบัญชาคอยตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิด

๓. ขั้นตอนการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ช่วยให้การสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด กรณีหลบหนีทำได้รวดเร็วขึ้น เนื่องด้วยประชาชนจะให้ความสนใจ และช่วยแจ้งเบาะแสกรณีพบคนร้ายและเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเรื่อง และจะได้ป้องกันเหตุร้าย

๔. ขั้นตอนการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ไม่มีผลกระทบ ด้วยต้องรวบรวมพยานหลักฐานด้วยความเป็นกลางอยู่แล้ว

ในด้านผู้บังคับบัญชา นั้น การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับคดีอาญาที่ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน เนื่องจากโดยปกติในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาจะคอยตรวจสอบการปฏิบัติงานเป็นประจำอยู่แล้ว โดยเฉพาะเมื่อมีคดีที่ได้รับ

ความสนใจจากสื่อโทรทัศน์ด้วยแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็จะคอยลงมาอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อความรวดเร็วและคอยแก้ไขปัญหาในการดำเนินการ รวมทั้งยังทำหน้าที่ประสานงานการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สืบสวนปราบปราม กองพิสูจน์หลักฐาน นิติเวช เป็นต้น เพื่อขอรับผลตรวจพิสูจน์ในการดำเนินการตรวจเปรียบเทียบกับบุคคลต้องสงสัยให้รวดเร็ว จนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดต่อไป

เมื่อสื่อโทรทัศน์เข้ามานำเสนอข่าว ไม่มีผลทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ในฐานะที่เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและผู้บังคับบัญชามีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างออกไป แต่หากเป็นกรณีคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ จะได้ดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วน ด้วยก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างร้ายแรงและเพื่อจะได้ติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

การที่สื่อเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน มีผลดีคือช่วยให้ติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีได้รวดเร็วขึ้น และช่วยให้ประชาชนทราบว่าคดีใหม่ ๆ เกิดขึ้น รวมถึงวิธีการที่คนร้ายนำมาใช้ในการก่อเหตุ เมื่อประชาชนทราบจากโทรทัศน์ก็จะระมัดระวังตัวมาก ส่วนผลเสียนั้นในบางครั้งถ้าสื่อโทรทัศน์นำเสนอข้อมูลที่เป็นพยานหลักฐานในคดีหรืออ้างอิงพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจส่งผลเสียหายต่อรูปคดี เนื่องจากคนร้ายอาจนำข้อมูลดังกล่าวไปทำลายหรือข่มขู่พยานบุคคล จนทำให้เกิดความเสียหายแก่รูปคดีได้ นอกจากนี้ อาจทำให้คนร้ายหวาดกลัวหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการสืบสวนในทางลับอยู่ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยมีการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ แต่อย่างไร

ส่วนในคดีของ “หมวย แมกซิม” ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า “หมวย แมกซิม” น่าจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นผู้ที่ก่อเหตุในการทำแท้งขึ้น ประกอบกับการไปให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เป็นการให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจและครบองค์ประกอบความผิด ส่วนฝ่ายชายที่ทำให้ท้องนั้น ก็ต้องรอพิสูจน์จากพยานหลักฐานของฝ่ายหมวย แมกซิม ก่อนว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ สนับสนุน ให้หมวย แมกซิม กระทำความผิดกฎหมายด้วยหรือไม่

สำหรับกรณีสถานประกอบการ เมื่อทราบข่าวจากสื่อโทรทัศน์ก็คงดำเนินการเก็บพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการทำแท้งของหมวย แมกซิม ไปทำลายอย่างแน่นนอน ฉะนั้น ในการที่จะดำเนินคดีใด ๆ คงเป็นเรื่องยาก อาจเป็นการกล่าวหาจากหมวย แมกซิม เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่ปรากฏในชั้นพนักงานสอบสวนรวบรวมได้เป็นสำคัญ

โดยสรุป พนักงานสอบสวนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์นั้นเข้ามามีผลต่อการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี และในทุกขั้นตอน

ในทางที่ดีก็เป็นการช่วยให้เกิดเบาะแสในการติดตามพยานในคดี ทำให้พยานหลักฐานหลาย ๆ อย่างปรากฏขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็อาจทำให้คนร้ายรู้ตัว ทำลายพยานหลักฐานทั้งทางวัตถุ เอกสาร และพยานบุคคล ซึ่งการที่สื่อโทรทัศน์เข้ามาเสนอข่าวทำให้ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการของพนักงานสอบสวนได้รับผลกระทบมากบ้างน้อยบ้าง โดยในขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ไม่มีผลกระทบมากนัก เพราะเป็นหน้าที่ที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติเมื่อมีผู้มาร้องทุกข์กล่าวโทษ

ในขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อมีการเสนอข่าว บางครั้งอาจทำให้คนร้ายไหวตัว และทำให้คนร้ายหลบหนี พยานหลักฐานบางอย่างสูญหายหรือเสียหายได้ ขณะเดียวกันพนักงานสอบสวนก็ต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ฉับไว เพราะผู้บังคับบัญชาก็ต้องคอยตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิดขณะที่ในขั้นตอนการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด การที่สื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวอาจช่วยให้การสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดทำได้รวดเร็วขึ้น เนื่องด้วยประชาชนจะให้ความสนใจ และเป็นการแจ้งเบาะแสกรณีที่ประชาชนพบคนร้ายและยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเรื่องเพื่อจะได้ป้องกันเหตุร้ายอีกด้วย

ส่วนในขั้นตอนการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องนั้น การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์โดยทั่วไปไม่มีผลกระทบ ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป และเป็นดุลพินิจของอัยการไม่ใช่พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ แต่พนักงานสอบสวนนายหนึ่งกล่าวว่า มีบ้างในบางคดีที่แม้พยานหลักฐานจะไม่สามารถยืนยันการกระทำความผิดได้ ก็ต้องเห็นสั่งฟ้องไป เพราะกลัวว่าจะถูกร้องเรียน และสำหรับคดีของ “หมวย แมกซิม” เมื่อมีการเสนอข่าวไปแล้วย่อมส่งผลต่อการรวบรวมพยานหลักฐานเพราะการแพร่กระจายของข่าวทำให้ผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมต้องหาทางทำลายพยานหลักฐานต่างๆ ได้ และทำให้ยากต่อการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนต่อไปโดยสรุป

๓.๒.๓ สรุปคำสัมภาษณ์สื่อโทรทัศน์

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๓ สื่อโทรทัศน์คนที่ ๑

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน มีปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบกัน คือ

๑. นโยบายของทางการเมือง หรือหมายความว่าตำรวจต้องทำงานตามกระแสการเมืองเป็นสำคัญ ปัจจุบันก็เช่นนโยบายการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งปัญหายาเสพติดนี้เป็นปัญหาพื้นฐานและเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศ ที่มีผลให้ตำรวจต้องใช้ชีวิตกำลังไปทำงานด้านการปราบปรามในงานด้านนี้เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลไม่น้อยกว่า ๖๐ % - ๗๐ % ส่งผลให้อัตรากำลังของตำรวจไม่เพียงพอ

เมื่อเทียบกับจำนวนคดีที่สูงขึ้น ขณะเดียวกันการเพิ่มอัตราค่าล้างของตำรวจก็ไม่สามารถทำได้ง่าย ๆ ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ

๒. ปริมาณคดีอาญาที่เกิดขึ้นเพิ่มมากขึ้น ทั้งลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ จี้ ชิงทรัพย์ รวมทั้งคดีเล็กน้อยอื่น ๆ ที่ทำให้ตำรวจถูกมองว่าไม่ใส่ใจหรือไม่สนใจในคดีเกี่ยวกับสังคม เช่น คดีเกี่ยวกับการทำแท้ง เป็นต้น

ในปัจจุบัน การทำแท้งถือเป็นปัญหาสังคมที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ที่สำคัญอย่างหนึ่งสืบเนื่องมาจากในเรื่องภาวะเศรษฐกิจ คนตกงาน ความยากจน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น รวมทั้งความไม่พร้อมของครอบครัว เป็นต้น ส่วนในด้านของการศึกษานั้น ไม่มีผลโดยตรงต่อการทำแท้ง แต่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของแต่ละคน

๓.. การดำเนินคดีเกี่ยวกับเรื่องทุจริต ตำรวจเข้าไปเกี่ยวข้องน้อย เพราะปัจจุบันมีหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรงมากขึ้น เช่น DSI ปปท. และ ป.ป.ช. เป็นต้น ทำให้ภารกิจด้านนี้ของตำรวจน้อยลง

สำหรับการทำแท้งปกติก็จะมีการทำแท้งกันอยู่เสมอ แต่ไม่ค่อยได้เป็นข่าวมากนัก ยกเว้นกรณีมีการจู่โจมกระแสทำให้เกิดประเด็นขึ้นมาในสังคม โดยเฉพาะในสังคมออนไลน์ (Social network) ที่ปัจจุบันสามารถแพร่หลายได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรณีที่เป็นดารา นักร้อง นางเอกหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม ยิ่งเผยแพร่อีกอย่างรวดเร็ว และเมื่อเกิดประเด็นขึ้นมาก็ทำให้คนในสังคมเกิดความโศกสลด เห็นใจ อนาคตใจ ฯลฯ จนกลายเป็นกระแสสังคม ส่งผลให้พนักงานสอบสวนหรือตำรวจต้องเร่งเข้ามาดำเนินคดี และยังถ้ามององค์กรต่าง ๆ เข้ามาสนใจ/ดูแล เช่น มูลนิธิครูหุ่ย มูลนิธิปิวิณา สิทธิมนุษยชน ช่องหมอชิต เป็นต้น ก็ยิ่งต้องเร่งดำเนินการ หรือบางกรณีก็อาจมาจากนโยบาย ที่ต้องการลดกระแสสังคมด้วยก็ได้ แต่จะว่าตำรวจไม่สนใจเสียทั้งหมดก็ไม่ได้ เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะในเรื่องนโยบายการเมือง ที่ทำให้ตำรวจเหมือนรับในการเมืองมากกว่าประชาชน

ส่วนช่องทางที่สังคมจะรับทราบเรื่องราวต่าง ๆ อย่างในกรณีการทำแท้งนี้ก็อาจมาจากมีผู้ไปร้องทุกข์กับตำรวจ สื่อไปทำข่าวมาลงในหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์เอง โดยเป็นดุลพินิจของสื่อเองที่จะลงบทความหรือข่าวนั้น ๆ หรือไม่ และสื่อที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในปัจจุบัน คือ สื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีบทบาทมากกว่าสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะรายการประเภทประเด็นร้อน รายงานพิเศษต่าง ๆ ซึ่งเขาจะเข้าไปเจาะลึก เนื่องจากมีผู้มาร้อง ซึ่งก็จะทำให้เข้าไปถึงข้อเท็จจริงได้ง่ายขึ้น และส่งผลถึงการทำงานของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่อไม่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานสอบสวน แต่เข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงานของพนักงานสอบสวน เพราะเป็นหน้าที่และบทบาทของ

พนักงานสอบสวน ที่จะต้องดำเนินคดีแก่ผู้ผู้กระทำความผิดอยู่แล้ว เพียงแต่กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักในสังคม ก็ทำให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งดำเนินการ ยกเว้นกรณีที่มีการจุดกระแสเพื่อกลบคดีอื่นหรือการต้องการสร้างผลงานตนเองหรือตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา โดยเฉพาะช่วงย้ายใหม่ ๆ เป็นการทำงานซึ่งอิงนักการเมือง จนดูคล้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความต้องการของประชาชน แต่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักการเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ ๑๔ สื่อโทรทัศน์คนที่ ๒

สำหรับคำถามที่ว่า การเสนอข่าวของรายการมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนหรือไม่ นั้น ส่วนใหญ่ข่าวที่รายการข่าว 3 มิติ ทำข่าวที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในทุกระดับชั้นตอนไม่ได้เริ่มต้นด้วยการคิดว่าจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการทำงานในกระบวนการยุติธรรม (จริงๆ แล้ว คำว่าอิทธิพลถูกนำมาใช้ในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ในสังคมไทย) แต่เป็นกรณีที่เรพบความจริงจากแหล่งข่าวที่ร้องเรียนมาที่รายการว่า เรื่อง/คดี/ความทุกข์ จะได้รับการแก้ไขหากถูกนำเสนอผ่านรายการ เช่น พนักงานสอบสวนอาจกลับมาสนใจคดีที่ผู้ร้องเป็นผู้เสียหาย หรือกรณีที่มีคำพิพากษาแล้วแต่ต่อมาพบว่าผู้ถูกลงโทษไม่ใช่ผู้กระทำผิดและพบตัวผู้กระทำผิดจริง แน่ชัดแล้ว การถูกเผยแพร่ผ่านสื่ออาจทำให้กระบวนการเยียวยาและแก้ไขปัญหารวดเร็วขึ้น (กรณีแพะที่จังหวัดพังงา)

ต่อคำถามนี้คำตอบน่าจะเป็นว่ามีส่วนไปกระตุ้นให้พนักงานสอบสวนสนใจคดีและตั้งใจจริงในการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างจดจ่อขึ้น

ส่วนการเสนอข่าวของรายการมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในชั้นตอนใดบ้าง (ขั้นตอนในการดำเนินคดีได้แก่ ๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา) นั้น ปกติรายการจะได้รับการร้องเรียนในทุกขั้นตอนของพนักงานสอบสวน ซึ่งหมายความว่าหากเรื่องที่ร้องเรียนถูกเผยแพร่ออกอากาศก็จะไปมีส่วนกระตุ้นการทำงาน หรือถูกสังคมจับตามองการทำงานของพนักงานสอบสวนมากขึ้น และหลังจากที่ได้เสนอข่าวไปแล้ว ข่าว 3 มิติมีลักษณะการทำงานที่เกาะติดแต่ละเรื่องที่ทำออกอากาศอยู่แล้ว เมื่อมีความเคลื่อนไหวเพิ่มเติมก็จะนำเสนอออกอากาศทันที โดยเฉพาะคดีใหญ่ ๆ หรือคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เช่นกรณี รถยนต์ส่วนบุคคลชนกับรถตู้โดยสารสาธารณะบนทางยกระดับดอนเมืองโทลล์เวย์ เป็นต้น

หลังจากที่รายการได้เสนอข่าวที่มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนแล้ว ไม่มีการคุกคามในลักษณะส่วนตัว มีเพียงการใช้สิทธิทางกฎหมายฟ้องในคดีหมิ่นประมาท เช่น กรณีการหายตัวไปของหญิงสาวรายหนึ่งที่เขาไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับคณะราว ๒๐ คน ที่บริเวณลำน้ำโจน ในเขต

รักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตก จ.กาญจนบุรี ต่อมาเพื่อนสนิทของผู้หายตัวไปฟ้องรายการฯ ว่านำเสนอข่าวไปในแนวทางที่ทำให้เสียหายและกลายเป็นผู้ต้องสงสัยของสังคม กรณีอื่น ๆ อาจมีผู้ที่ตกเป็นข่าวไม่ว่าฝั่งใดฝั่งหนึ่งอาจฝากข้อเท็จจริงของแต่ละฝั่งรวมทั้งความเห็น ความรู้สึก ผ่านบุคคลที่ผู้ฝากเชื่อว่าจะสามารถส่งสารมาถึงทีมงานรายการฯ ได้ ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าการนำเสนอข่าวของรายการมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน หรือผลคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนตามคำตอบข้างต้น โดยอาจทำให้กระบวนการทำงานรวดเร็ว รัดกุม และรอบด้านมากขึ้น

รายการข่าว 3 มิติเป็นรายการข่าวเชิงสืบสวน สอบสวน มีข่าวอาชญากรรมออกอากาศเกือบทุกวัน เว้นวันอังคารซึ่งไม่มีรายการ

สำหรับกรณีเกี่ยวกับคดีของ “หมวย แม็กซิม” ที่มีการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ เรื่องการทำแท้งที่ผ่านมา นั้น กรณีนี้ข่าวเริ่มต้นจากผู้สื่อข่าวสายบันเทิงรายงานคำสัมภาษณ์ของคู่กรณี รายการฯ ไม่ได้นำเสนอออกอากาศในเรื่องนี้ สำหรับความเห็นส่วนตัว เห็นว่ากรณีนี้ได้บอกความจริงแก่สังคมไทยว่า กรณีการทำแท้งในความรู้ของผู้คนในบางกลุ่มอาชีพได้มองเป็นเรื่องธรรมดา ปกติที่สามารถให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชน แน่แน่นอนว่าในกลุ่มวิชาชีพที่มีความรู้เรื่องกฎหมายคงไม่มีคำพูดเช่นนี้ออกมา ส่วนผลทางคดีคิดว่าพนักงานสอบสวนคงใช้ข้อกฎหมายตามปกติดำเนินคดีและเชื่อว่าเสนอพนักงานอัยการสั่งฟ้อง

โดยสรุปผู้ที่ทำหน้าที่สื่อโทรทัศน์เห็นว่า การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนโดยตรง แต่เป็นเพียงการกระตุ้นการทำงานของพนักงานสอบสวนให้รวดเร็ว รัดกุม และรอบด้านมากยิ่งขึ้น และข่าวที่นำเสนอก็ย่อมเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอนไม่ได้เริ่มต้นด้วยการคิดว่าจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการทำงานในกระบวนการยุติธรรม แต่อย่างไรก็ตามด้วยนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายการปราบปรามยาเสพติดก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดส่งผลให้อัตรากำลังของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจไม่เพียงพอ ในขณะที่สังคมไทยมีปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมาย และการแพร่กระจายของข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยเฉพาะในสังคมออนไลน์ (Social network) ที่ทำให้ข่าวสารต่าง ๆ แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว และเกิดการเลียนแบบกันมากยิ่งขึ้น อย่างกรณีเกี่ยวกับคดีของ “หมวย แม็กซิม” ที่มีการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ เรื่องการทำแท้งซึ่งกรณีนี้อาจบอกความจริงให้แก่คนในสังคมไทยได้ รับรู้ว่า กรณีการทำแท้งในความรู้ของผู้คนในบางกลุ่มอาชีพได้มองเป็นเรื่องธรรมดาไปเสียแล้ว

ข้อมูลทฤษฎี

จากข้อมูลพนักงานสอบสวน สังกัด บข.น. ที่มีการร้องเรียนในระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๕ ปรากฏ ดังนี้

ตารางสรุปข้อมูลพนักงานสอบสวน สังกัด บข.น. ที่มีการร้องเรียน

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน / ราย
๑	บก.น.๑	๑๓
๒	บก.น.๒	๘
๓	บก.น.๓	๘
๔	บก.น.๔	๑๗
๕	บก.น.๕	๒๕
๖	บก.น.๖	๒
๗	บก.น.๗	๑๓
๘	บก.น.๘	๑๐
๙	บก.น.๙	๖
๑๐	บก.จร.	๒
รวม		๑๐๔

โดยสรุป ข้อมูลจำนวนเรื่องที่พนักงานสอบสวนถูกร้องเรียนดังกล่าว เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและรวบรวมจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการของตำรวจ โดยสถานีตำรวจต่าง ๆ ทั่วประเทศมหานครมิได้จัดวางระบบในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างเป็นทางการ เป็นแต่เพียงหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานเท่านั้น ประกอบกับเรื่องที่ร้องเรียนพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติทั่วไปของพนักงานสอบสวนตามสถานีตำรวจ เช่น การบริการไม่สุภาพเรียบร้อย หรือการไม่รับแจ้งความ (ข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วน) เป็นต้น

.....

บทที่ ๔

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแล้วได้ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๔.๑ สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาในข้อมูล ๒ กลุ่ม คือ การสัมภาษณ์บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและสื่อ (อัยการ, พนักงานสอบสวน หรือตำรวจ, สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ท., กรมราชทัณฑ์, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, นักการเมืองท้องถิ่น, ทนายความ, พนักงานสอบสวน) และเอกสาร ปรากฏ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า การที่สื่อโทรทัศน์เข้ามาเสนอข่าวในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาของพนักงานสอบสวนในทุกกระบวนการ/ขั้นตอน โดยมีผลทั้งในด้านบวกและ ด้านลบ คือ

ด้านบวก

๑. ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเตือนให้พนักงานสอบสวนต้องเร่งรัดการดำเนินคดีอาญา
๒. อาจช่วยให้การสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากประชาชนจะให้ความสนใจ และเป็นการแจ้งเบาะแสกรณีที่ประชาชนพบคนร้าย และยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเรื่อง เพื่อจะได้ป้องกันเหตุร้ายอีกด้วย
๓. การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์ช่วยสนับสนุนการทำงานของพนักงานสอบสวนด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน
๔. เมื่อมีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ จะส่งผลให้พนักงานสอบสวนทำงานด้วยความละเอียดรอบคอบยิ่งขึ้น เพราะเป็นที่จับตาของคนในสังคม

ด้านลบ

๑. อาจทำให้ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอาจจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐาน จนทำให้เสียรูปคดี

๒. อาจทำให้การค้นหายานหลักฐานยากลำบากขึ้นกว่าเดิม และบางครั้งพนักงานสอบสวนอาจเร่งรัดการดำเนินคดี จนทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการก็เป็นได้

๓. อาจทำให้พนักงานสอบสวนมีอคติในการดำเนินคดีในเรื่องนั้นๆ ได้ และย่อมส่งผลเสียต่อการดำเนินคดีอาญาที่ตนรับผิดชอบในที่สุด

การศึกษาจากเอกสาร

จากข้อมูลพนักงานสอบสวน สังกัด บชน. ที่มีการร้องเรียนในระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๕ ข้อมูลจำนวนเรื่องที่พนักงานสอบสวนถูกร้องเรียนดังกล่าว เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและรวบรวมจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการของตำรวจ โดยสถานีตำรวจต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานครมิได้จัดวางระบบในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้อย่างเป็นทางการ เป็นแต่เพียงหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานเท่านั้น ประกอบกับเรื่องที่ร้องเรียนพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติทั่วไปของพนักงานสอบสวนตามสถานีตำรวจ เช่น การบริการไม่สุภาพเรียบร้อย หรือการไม่รับแจ้งความ (ข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วน) เป็นต้น

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะใน ๒ มิติ คือ

มิติที่ ๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมดำเนินการเผยแพร่ความรู้กฎหมาย รวมถึงขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในเชิงรุก

๒. เสนอแนะและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชนรวมทั้งสื่อประเภทต่าง ๆ ในการเสริมสร้างกระบวนการรับผิดชอบต่อสังคม

มิติที่ ๒. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

๑. สื่อ โดยเฉพาะสื่อสาธารณะควรกำหนดบทบาทในการนำเสนอข่าวให้ถูกต้องตามความจริง ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เพราะการที่สื่อเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง ชัดเจน และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว จะเป็นปัจจัย

สนับสนุน/ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน และทำให้เกิดรูปแบบการทำงานที่โปร่งใส สามารถให้สังคมตรวจสอบได้

๒. พนักงานสอบสวนต้องมีความรู้ประสบการณ์ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่พนักงานสอบสวนสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินคดีอาญาได้

๓. ผู้บังคับบัญชาในระดับต่างๆ ของพนักงานสอบสวนและฝ่ายการเมือง ไม่ควรรีบเร่ง แกล้งข่าว หากพนักงานสอบสวนยังไม่ได้พยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอ เพราะการเร่งรัดเสนอข่าวจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานและภาพลักษณ์ของวิชาชีพได้

๔. ประชาชนควรให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแส ให้ข้อมูลการกระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวน และช่วยเหลือดูแลคนในชุมชนเดียวกัน ประเด็นนี้จะเป็นปัจจัยต่อเนื่อง เมื่อประชาชนเห็นประสิทธิภาพในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนเป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับที่เห็นประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกในสังคมของสื่อในบางประเด็นที่มีการนำเสนอต่อสาธารณะ

.....

บรรณานุกรม

อิทธิพลของการสื่อสารที่มีผลต่อสังคม

202.143.154.147/~media/data/PDF/mascomforsocial.pdf

ธาริต เพ็งดิษฐ์, แนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ, เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.๓)

รศ.ดร.เสรี วงษ์มณฑา, เมื่อเยาวชนเผชิญอิทธิพลของสื่อ, นิตยสารหมอชาวบ้าน ปีที่ ๒๖, ฉบับที่ ๓๑๐, กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม, อิทธิพลของข่าวหน้าหนึ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน : ศึกษากรณีข่าวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์

ธีรวัฒน์ จันทรวิจิตรกุล, อิทธิพลของสื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ในนิตยสารผู้หญิงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมซื้อสินค้าของผู้หญิงกรุงเทพมหานคร

ประมาณ เลื่องวัฒนะวานิช, บทบาทของสื่อในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, คำบรรยายในหลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.๓), พฤษภาคม ๒๕๕๕

Justice Officials Training

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระ

ภาคผนวก

หลักสูตร

การบริหารงานยุติธรรมระดับก

“การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมใ

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๑. สอบถามข้อมูลทั่วไป

๒. ประเด็นคำถามสำหรับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑ ในมุมมองของท่านคิดว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนหรือไม่

๒.๒ หากสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนท่านคิดว่าจะมีอิทธิพลในขั้นตอนใดบ้าง (ขั้นตอนในการดำเนินคดีได้แก่ ๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

๒.๓ ในคดีอาญาเรื่องเดียวกัน ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกรณีที่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์กับกรณีที่ไม่มีการเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ ท่านคิดว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนจะต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๒.๔ การที่สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนท่านคิดว่ามีผลดี และผลเสียอย่างไร

๒.๕ ท่านคิดว่าพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบควรปฏิบัติ อย่างไร เมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒.๖ ท่านเคยรับรู้/ติดตามข่าวสารด้านอาชญากรรมทางโทรทัศน์บ้างหรือไม่ ช่องใด รายการและช่วงเวลาใด

๒.๗ ท่านเคยติดตามการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ คดีของ “หมวย แม็กซิม” กรณีทำแท้งหรือไม่ ท่านคิดว่าผลคดีในชั้นพนักงานสอบสวนจะเป็นอย่างไร และมีผลดี ผลเสียอย่างไร

๓. ประเด็นคำถามสำหรับพนักงานสอบสวน

๓.๑ การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการทำงานของท่านหรือไม่

๓.๒ การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาของท่านในชั้นตอนใดบ้าง (๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

๓.๓ การเสนอข่าวของสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับคดีอาญาที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนจะมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างท่านกับผู้บังคับบัญชาหรือไม่ อย่างไร

๓.๔ เมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอข่าวที่ท่านเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบท่านและผู้บังคับบัญชามีวิธีปฏิบัติ อย่างไร

๓.๕ การที่สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบท่านคิดว่ามีผลดี และผลเสียอย่างไร

๓.๖ คดีอาญาที่ท่านรับผิดชอบในการสอบสวน เคยมีการนำเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์บ้างหรือไม่ อย่างไร

๓.๗ เกี่ยวกับคดีของ “หมวย แม็กซิม” ที่มีการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ กรณีการทำแท้งนั้น ท่านคิดว่า ผลคดีในชั้นพนักงานสอบสวนจะเป็นอย่างไร และมีผลดี ผลเสียอย่างไร

๔. ประเด็นคำถามสำหรับสื่อโทรทัศน์

๔.๑ ท่านคิดว่าการเสนอข่าวของท่านมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนหรือไม่

๔.๒ ท่านคิดว่าการเสนอข่าวของท่านมีอิทธิพลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในชั้นตอนใดบ้าง (ชั้นตอนในการดำเนินคดีได้แก่ ๑) การรับคำร้องทุกข์/คำกล่าวโทษ ๒) การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ๓) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด ๔) การมีความเห็นทางคดีในการสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา)

๔.๓ หลังจากที่ท่านเสนอข่าวไปแล้วได้มีการติดตามการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนในแต่ละชั้นตอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

๔.๔ หลังจากที่ท่านเสนอข่าวที่มีผลต่อการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน แล้วท่านเคยได้รับผลกระทบในการปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาของท่าน หรือได้รับการคุกคาม เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากพนักงานสอบสวนหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับผลกระทบ จากการเสนอข่าวของท่านบ้างหรือไม่ อย่างไร

๔.๕ ท่านคิดว่าการนำเสนอข่าวของท่านมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน หรือผลคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนหรือไม่ อย่างไร

๔.๖ ท่านเคยนำเสนอข่าวอาชญากรรมทางสื่อโทรทัศน์บ้างหรือไม่ อย่างไร

๔.๗ เกี่ยวกับคดีของ “หมวย แม็กซิม” ที่มีการเสนอข่าวทางโทรทัศน์ กรณีการทำแท้งที่ผ่านมานั้น ท่านคิดว่า ผลคดีในชั้นพนักงานสอบสวนจะเป็นอย่างไร และมีผลดี ผลเสียอย่างไร

.....

ชื่อ - นามสกุล พันตำรวจโทบรรจง ใหญ่ยงค์

วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. ๒๕๒๐ – พ.ศ. ๒๕๒๘ รับราชการครู

พ.ศ. ๒๕๒๘ – พ.ศ. ๒๕๔๘ รับราชการตำรวจ

พ.ศ. ๒๕๔๘ – ปัจจุบัน รับราชการที่สำนักงาน ปปง.

ผลงานทางวิชาการ -

รางวัลหรือทุนการศึกษา -

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ สำนักคดี

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)

.....

๓๐๑๘

ชื่อ - นามสกุล นางวาธินี สุริยวรรณ

วุฒิการศึกษา รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยทางสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ

2534 -2538 นักพัฒนาชุมชน 3 – 4
 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2539 -2546 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4 – 6
 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2546 -2551 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 – 7
 สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยว
 และกีฬา

2551 -2552 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 – 7
 สำนักงาน ป.ป.ช.

2552 - ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
 สำนักงาน ป.ป.ช.

ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัยบทบาทของราชการบริหารส่วนภูมิภาคต่อการดำเนินงาน
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่

รางวัลหรือทุนการศึกษา ข้าราชการพลเรือนดีเด่น (ครูทองคำ) ประจำปี พ.ศ. 2548

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
 ศูนย์บริหารงาน ป.ป.ช. จังหวัด สำนักงาน ป.ป.ช.

.....

๓๐๑๙

ชื่อ - นามสกุล นายภาวี โพธิ์ยี่
Mr. Pavee Phoyee

วันเกิด ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๘

ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคล ชำนาญการพิเศษ

ที่อยู่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทรศัพท์ ๐ - ๒๕๐๒ - ๖๒๑๐

โทรศัพท์มือถือ ๐๘ - ๔๔๓๙ - ๖๖๘๕

E - mail PPHOYEE@HOTMAIL.COM

.....

ชื่อ - นามสกุล นางสาวดาววัลย์ อริยสิทธิ์

วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประสบการณ์การรับราชการ

๒๕๔๑ - ๒๕๔๓ นิติกร สำนักงานอัยการสูงสุด

๒๕๔๓ - ๒๕๔๕ เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

๒๕๔๙ - ๒๕๕๐ ผู้ช่วยผู้พิพากษา

๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ ผู้พิพากษาประจำศาล

๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุ่งสง

๒๕๕๒ - ๒๕๕๔ เลขานุการศาลล้มละลายกลาง

ผลงานทางวิชาการ -

รางวัลหรือทุนการศึกษา -

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม

.....

๓๐๒๙

ชื่อ - นามสกุล

พันตำรวจโท ดุสิต วาฬีประโคน

วุฒิการศึกษา

รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)

สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ

๑ ก.พ. ๒๕๔๒

รอง สว.ประจำ รร.นรต.

๑๖ ต.ค. ๒๕๔๒

รอง สว.ป.สภ.อ.ศรีประจันต์ จว.สุพรรณบุรี

๑๐ พ.ค. ๒๕๔๕

พงส.(สบ๑) สน.สุทธิดาร บก.น.๒

๑๖ ก.ย. ๒๕๔๗

นว. (สบ๑) ผบก.น.๒

๓๐ มิ.ย. ๒๕๔๘

นว. (สบ๑) ผบก.น.๒

๑๖ พ.ย. ๒๕๔๘

รอง สว.สส.สน.สำราชมารชบุรี บก.น.๖

๗ ธ.ค. ๕๐

สว.ป.สน.ประเวศ บก.น.๔

๑๖ ก.พ. ๕๓

สว.สส.สน.บางโพธิ์บาง บก.น.๕

ผลงานทางวิชาการ

-

รางวัลหรือทุนการศึกษา

-

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

สารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์บาง

กองบังคับการตำรวจนครบาล ๕ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

.....

๓๐๓๑

ชื่อ - นามสกุล นายโสภณ ขำเกิด

วุฒิการศึกษา - นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิต จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

วันเกิด วันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๖

สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน) ๑๘/๕๒ หมู่ ๓ หมู่บ้านศุภากรไพรเวทโฮม ถนนบางกรวย-ไทรน้อย
ต.ไทรน้อย อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี ๑๑๑๕๐ โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๙๑๐๕ ๒๓๘๖
(ที่ทำงาน) ส่วนวินัยและระบบคุณธรรม กรมชลประทาน ๘๑๑ ถนนสามเสน
แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๕๐๖๑
Email Address - soponkh@hotmail.com

ประสบการณ์การรับราชการ

๒๕๓๖ – ปัจจุบัน นิติกร กรมชลประทาน

ผลงานทางวิชาการ -

รางวัลหรือทุนการศึกษา -

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

นิติกรชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการส่วนวินัยและระบบคุณธรรม
สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

.....

๓๐๓๗

ชื่อ - นามสกุล นางสาวจิตเรขา ช่างดีเหล็ก

วุฒิการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ

๒๕๓๖ – ๒๕๓๘ นิติกร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

๒๕๓๘ – ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

ผลงานทางวิชาการ -

รางวัลหรือทุนการศึกษา -

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

นิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักพิทักษ์ระบบคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

.....

๓๐๔๑

ชื่อ - นามสกุล นายมานะ วิมุตติไชย

วุฒิการศึกษา วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. 2533	วิศวกรโยธา 3	กองพัฒนาระบบหลัก	สำนักงานการระบายน้ำ
พ.ศ. 2537	วิศวกรโยธา 4	กองควบคุมอาคาร	สำนักงานโยธา
พ.ศ. 2547	วิศวกรโยธา 8 วช.	กองควบคุมอาคาร	สำนักงานโยธา
พ.ศ. 2550	วิศวกรโยธา 8 วช.	กองวิเคราะห์และวิจัย	สำนักงานโยธา

การฝึกอบรม / ศึกษาดูงาน

พ.ศ. 2546	ฝึกอบรมนักบริหารระดับกลางรุ่นที่ 33 โดยสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	ศึกษาดูงานด้านนโยบายและการบังคับใช้ข้อกำหนดการใช้พลังงานในอาคาร กรณีศึกษาการอนุรักษ์พลังงาน ณ. ประเทศเดนมาร์ก โดยกระทรวงพลังงาน
พ.ศ. 2552	ฝึกอบรมกฎหมายมหาชนสำหรับข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การปฏิบัติราชการพิเศษ

พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549	วิทยากรบรรยายโรงเรียนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ไทย หัวข้อการควบคุมอาคาร
พ.ศ. 2546	วิทยากร บริษัท MACO หัวข้อ การควบคุมอาคาร
พ.ศ. 2547	วิทยากร บิโตะเลียนไทย ดีเวลล็อปเม้นท์ (มหาชน) “กฎหมายและประกันภัยในการก่อสร้าง”
พ.ศ. 2547	วิทยากรบรรยาย สมาคมสถาปนิกสยาม โครงการ ASA สดุดีสถาปนาวิชาการครั้งที่ 1
พ.ศ. 2548	วิทยากรบรรยาย สำนักงานเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร หัวข้อ อยู่ดีถนัดอย่างไรจึงจะปลอดภัยจากอัคคีภัย
พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2549	อนุกรรมการ พิจารณาข้อบัญญัติ กทม. เรื่องการควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 อนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2527) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
พ.ศ. 2550	คณะกรรมการร่างหลักสูตมาตรฐานการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยกรมพัฒนาพลังงานฯ

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ กองวิเคราะห์และวิจัย สำนักงานโยธา กทม.

.....

๓๐๔๔

ชื่อ - นามสกุล	นายปรีชา ประเสริฐศักดิ์
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (เกียรตินิยม)
อาชีพ	ทนายความ
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๗	คณะกรรมการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย สภาทนายความ ภาค ๒
พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๐	คณะกรรมการคดีปกครอง สภาทนายความ คณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นประชาชนประจำจังหวัดชลบุรี ของสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ในการร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๕๐
พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓	คณะกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการการศาสนา สังคม การศึกษา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาทนายความ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	คณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนสภาทนายความจังหวัด ของสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์
สถานที่ทำงาน	สำนักงานปรีชาทนายความ ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงาน

.....